(II.)

A NAGY-SZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1899. SZEPTEMBER 27. NAPJÁN

N.-SZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

BIRÓSÁGI ŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:

NAGY IMRE,

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

KIADTA: A NAGY-SZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE.

DEBRECZEN,
NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.
1899. — 1107

(II.)

A NAGY-SZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1899. SZEPTEMBER 27. NAPJÁN

N.-SZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

BIRÓSÁGI ŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:

NAGY IMRE,

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

KIADTA: A NAGY-SZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE.

DEBRECZEN,
NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.
1899. — 1107

A nagy-szalontai ev. ref. egyházmegye

1899. Szeptember 27-ik napján

Nagy-Szalontán tartott közgyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak:

Széll Kálmán esperes és *gróf Tisza István* egyházmegyei tanácsbiró elnöklete alatt:

I. Tanácsbirák:

Lelkészi részről:

Balog Ambrus
Dr. Márk Ferencz
Nagy Imre
Böszörményi Lajos
Sipos Imre
Hajdú Elek.

Világi részről:

Dr. Balogh Elek
Hadházy Kálmán
Gróf Tisza Kálmán.

II. Jegyzők:

Nagy Imre és Kozma Zsigmond lelkészi, — Hadházy Kálmán és Sütő Antal világi részről.

III. Számvevőségi tagok:

Dr. Márk Ferencz, Bagdi János (egyházmegyei pénztárnok is).

IV. Lelkészek:

Bagdi János anti, Dávid Gyula n.-harsányi, Ungváry Gyula tamásdai, Boros Gábor árpádi, Bán József n.-zerindi, Szabó István geszti, Csécsi Imre aradi, Budai János b.-böszörményi, Szabó József boros-

sebesi, Kolumbán Áron kötegyáni, Ónodi Sándor mező-gyáni, Váczy Dezső bélzerindi, Bernáth Lajos tenkei lelkész.

V. Tanitói testület képviselője:

Varga Károly.

VI. Egyházak világi képviselői:

Szathmáry Sándor és Mólnár József N.-Szalontáról, Erős István Ugrárról, D. Bugyi Sándor M.-Gyánból, Tárnok János Gesztről, Varga János Sarkad-Keresztúrról.

Széll Kálmán esperes alkalomszerü buzgó fohász után sajnálattal jelenti, hogy egyházmegyénk szeretve tisztelt gondnokát, — ki mindenkor példaadólag fáradoz és munkál egyházi ügyeink előbbre vitelén, — e gyűlésen nélkülöznünk kell. Üdvözli az egyházmegye tanácsbiráit, jegyzőit, a megjelent lelkészeket, a tanitói testület és az egyházak megjelent képviselőit s a gyülést megnyitja.

Tárgyalás előtt:

Elnöklő esperes a hivatalára nézve legidősebb tanácsbirót gróf Tisza Istvánt kéri fel társelnökül, ki a gyűlés tagjainak lelkes éljenzése mellett, a társelnöki széket elfoglalja; egyben bemutatja egyházmegyei gondnok sürgönyét, melyben távolmaradását sajnálattal tudatja, s a gyűlés tagjait szivesen üdvözli.

45. A tanitói testület képviselője s az egyházak megjelent képviselői beadják megbizó leveleiket.

Neveik felolvasása után a fentirt sorrendben igazoltatnak.

46. Esperes jelenti, hogy Benedek László és Fábján László egyházmegyei tanácsbirák hivatalos elfoglaltatásuk miatt, e gyűlésen nem jelenhettek meg.

Sajnos tudomásul szolgál.

47. Az esperes által kinyomatott s kiosztott tárgysorozat felolvasottnak tekintetvén, a tanácskozás sorrendjéül szolgál.

48. Olvastatott esperesnek a következő jelentése a törvényszerü egyházlátogatásról:

„Nagytiszteletű egyházmegyei Közgyűlés!

A folyó évben teljesitett törvényszerű egyházlátogatásról, a következőkben van szerencsém beterjeszteni jelentésemet:

Nagy-Szalontán és Sarkadon személyesen végeztem a törvényszerű egyházlátogatást.

A kötegyáni, anti, tamásdai, bajji, bél-zerindi, vadászi, ágyai, szintyei, erdőhegyi, nagy-zerindi, fekete-gyarmati egyházakban Nagy Imre egyházmegyei tanácsbiró ur Bagdi János lelkészszel, — a bihar-zsadányi, mező-gyáni, geszti, nagy-harsányi és ugrai egyházakban pedig Szabó István lelkészszel együttesen;

az okányi és sarkad-kereszturi egyházakban Balog Ambrus egyházmegyei tanácsbiró ur;

az erdő-gyaraki, sonkolyosi és belényes-ujlaki egyházakban Márk Ferencz egyházmegyei tanácsbiró ur, — a belényesi, remetei, tárkányi, nyégerfalvai és fenesi egyházakban Benedek László egyházmegyei tanácsbiró ur társaságában, — az árpádi, fekete-tóti és gyantai egyházakban Bugyi János lelkészszel, — a tenkei egyházban Diószegi Mihály lelkészszel együttesen;

a mező-sassi, komádii, magyar-homorogi, szakáli, körösszeg-apátii és berek-böszörményi egyházakban Sipos Imre egyházmegyei tanácsbiró ur Kozma Zsigmond lelkészszel együttesen;

a pankotai, boros-sebesi és csermői egyházakban Böszörményi Lajos egyházmegyei tanácsbiró ur, — Mácsán Fábián László egyházmegyei tanácsbiró urral együttesen, — Radna-Lippán, Ménes-Gyorokon, Aradon, Szent-Leányfalván, Kis-Peregen, Német-Peregen és Szemlakon Szondy Géza lelkész társaságában, végezték azt fölkérésem folytán.

A tisztelettel idezárt egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján, a következő fontosabb és részben hatósági intézkedést igénylő ügyeket, van szerencsém kiemelni:

1. *Kitűnő tanitók:* Kapéri Károly n.-szalontai fiu, — Török Gyula, Váczy Sándor, Szabó Gyula, Kiss István, Bakk János n.-szalontai leánytanitók; — Mikó Márton sarkadi fiu, — Szőke János, Vincze Ferencz okányi fiu, — Kiss Gábor, Lévay Gábor okányi leánytanitók; — Tatay Ambrus bajji vegyesiskola, — Koczóh Lajos ágyai leánytanitó, — Szabó József nagy-zerindi fiu, — Báthory István gyanté-pusztai vegyes iskola tanitó; — Debreczeni József árpádi leány, — Kiss Gyula komádii fiu iskola tanitók.

A vallástanitást „kitűnő“ eredménynyel végezték: Fogarassy Bálint radna-lippai lelkész, Aradon a felsőbb tanintézetekben Csécsi Imre lelkész, — az elemi iskolákban Beőr Kálmán vallástanár és Kovács Pál ev. ref kántor „jeles“ eredménynyel; - Belényesen a gör. kath. főgymnasiumban és az állami leányiskolában Sipos Imre lelkész „jeles“ eredménynyel, - Remetén az állami vegyes iskolában Szathmáry István lelkesz „kitűnő“ eredménynyel, — János-falván az állami vegyes isko-

lában Tóth Lajos kántor-tanitó „kitünő“ eredmönynyel, — Sonkolyoson az állami iskolákban Nagy Elek lelkész „jeles“ eredménynyel, — Kisházán Vidics János állami tanitó s kántor „jeles“ eredménynyel, — Fekete-Tóton az állami vegyes iskolában Gaál György lelkész „jeles“ eredménynyel, — a nagy-szalontai gymnasiumban Nagy Márton segédlelkész „jeles“ eredménynyel végezték a vallástanitást.

2. Örömmel jelentem, hogy Budai Ödön ménes-gyoroki tanitó iskolája haladást mutat, ugy hogy annak eredményével Aradmegye kir. tanfelügyelője is meg volt elégedve s most már készséggel ajánlotta őt, fizetésének államsegélyből 400 frtig leendő kiegészitésére.

3. Árpádon a Németh József vezetése alatt levő fiiskolában a tanitás eredménye „nem elegendő“; — miért is egyfelől tanitó, fegyelmi eljárás terhe alatt, utasittatott már a mult évben is elhanyagolt iskolájának helyrehozására, — másfelől az árpádi ev. ref. presbyterium felhivandó ezen iskolában a sikeres tanitás éber ellenőrzésére s mennyiben ez elérhető nem volna, a törvényszerű eljárás megindítására.

4. Tenkén a Czirbus János vezetése alatt állott vegyes iskolában a tanitás eredménye „nem elegendő“ volt; —.mivel azonban nevezett tanitó helyét ezen iskolai év kezdetén már más és reményre jogositó okleveles tanitó foglalta el — az eltávozott tanitóval szemben intézkedés szüksége fenn nem forog; a tenkei ev. ref. presbyterium felhivandó azonban ezen hiánynak mielőbbi pótoltatására.

5. Vadászon és Szemlakon az iskolák járványos betegség miatt, hatóságilag bezárva levén, a tanitás eredménye elbirálható nem volt, — azonban Szemlakon az iskola bezárása előtt, a közvizsga megtartatott „jeles“ eredménynyel. A vizitáczió különben meggyőződvén a szemlaki iskola szűk és sötét voltáról, az iskolának a tornácz hozzá vétele által leendő kibővitésére s nagyobb ablakok alkalmazása által világosabbá tételére kötelezte a szemlaki presbyteriumot.

6. Kis-Peregen ugy a fiu, mint a leányiskola tantermeinek világosabbá tételére és czélszerűbb berendezésére utasittatott a presbyterium.

7. Fekete-Gyarmaton a Kolozsi Géza vezetése alatt álló öt osztályu fiiskolában, a tömeges mulasztás miatt, a tanitás eredménye elbirálható nem volt; — ugy a tanitó, mint a presbyterium ezen tarthatatlan állapot gyökeres javitására utasittatott.

8. A nagymérvű mulasztás okvetlenül orvoslást kiván a sarkadkereszturi vegyes iskolában is; — és mert tanitó és lelkész igazolták, hogy kéthetenként ők a mulasztók névsorát, a törvény értelmében, a községi előljárósághoz beterjesztik, sőt igazolták azt is, hogy a mulasztók névsora, az esperes utján, az illetékes főszolgabirósághoz is beterjesztetett s ennek sem lett sikeres eredménye: — kérem, hogy egyházmegyénk közgyűlése keresse meg Biharvármegye törvényhatóságát e tárgyu rendeletének foganatositása czéljából.

9. Tamásdán a Szűcs Balázs ideiglenes tanitó vezetése alatt levő iskolában a számtanitás nagyon gyenge; utasittatott tanitó ezen hiány

pótlására, — továbbá oklevelének ezen tanév folyamán leendő megszerzésére, — végül a növendékekkel szemben tapintatos fenyiték alkalmazására.

10. A pankotai anyaegyházhoz tartozó silingyiai szórványban levő 72 protestáns család, melyből 138 ev. ref., 147 ág. hitv. evang. vallásu, egy tanitói állomás szervezését kéri az egyházi főhatóság segélyével. Ők már egy templomnak való 20 öles magtárat, egy 200 frtot jövedelmező bérházat és egy tanitói laknak alkalmas épületet szereztek, — melyeknek vételárába még 6000 frttal adósok; — ez a teher 40 évre van fölvéve 397 frt évi törlesztéssel — Kötelezik magukat — ha tanitót kapnak — páronként 30 liter buza és 2 frt egyházi adó fizetésére, mely egyházi adóból 260 frt jőne be; — ha ugy ev. református, mint ág. evang. részről 100—100 frt évi segélyt nyernének, a tanitói fizetés biztositva lenne, s ugy magyar nemzeti, mint prot. jellegüket megtarthatnák, — a mi Aradmegye azon vidékén nagy veszélynek van most kitéve.

Ezen kiválóan fontos ügyben kérem az ügyre vonatkozó pontos adatok beszerzését, összegyüjtését s azoknak alapján, egyházmegyénk erkölcsi pártfogása mellett, az egyházkerületnél s illetőleg az egyetemes konventnél a czélhozvezető lépések megtételét.

11. Hivatkozással a tiszántuli ev. ref. egyházkerület 433/1898. sz végzésére, van szerencsém jelenteni, hogy a törvényszerű egyházlátogatóság a következő, már egyházhatóságilag régebben megerősitett ev. ref. tanitókat eskette fel:

Nagy-Szalontán: Albert András, Mester József, Kapéri Károly, Török Gyula, Váczy Sándor, Mangu Áron, Kiss István, Szabó Gyula, Bakk János; — *Sarkadon:* Mikó Márton, Posztós István, Boros Mihály, Nagy Ferencz, Schrötter Dániel, Nagy Lajos; — *Okányban:* Szőke János, Kiss Gábor, Lévai Gábor; — *Sarkad-Keresztúron:* Balla József; — *Kötegyánban:* Csathó Gyula, Rovács János; — *Bajjon:* Tatay Ambrus; — *Ágyán:* Varga Károly, Koczóh Lajos; — *Erdőhegyen:* Balogh József, Izsó Károly; — *Nagy-Zerinden:* Szabó József, Molnár Sándor; — *Fekete-Gyarmaton:* Kolozsi Géza, Posta Lajos; — *Vadászon:* Hajdu József, Balogh József; — *Gyanté-pusztán:* Báthory István; — *Bihar-Zsadányban:* Hegyessy Gergely, Győrössy István; — *Mező-Gyánban:* Borbély Imre, Antal Imre; — *Geszten:* Balogh József, Kiss Lajos; — *Nagy-Harsányban:* Forrás József, Csomor Béla; — *Ugrán:* Harmathy Gusztáv, Rózsa Ferencz; — *Erdő-Gyarakon:* Király László, Balogh József; — *Árpádon:* Debreczeni József, Németh Lajos; — *Tenkén:* Somogyi József, Sághi Péter; — *Belényesen:* Halász Imre; — *Fenesen:* Csatári Lajos; — *Belényes-Ujlakon:* Matolcsi Gyula; — *Nyégerfalván:* Kondor Imre; — *Mező-Sasson:* Stiglicz Sándor, Kálmán Antal; — *Komádiban:* Kiss Sándor, Papp Imre, Szentandrási Kálmán, Kiss Gyula; — *Magyar-Homorogon:* Fodor Sándor; — *Berek-Böszörményben:*

Kutassy Ferencz, Asztalos Ferencz; — *Kis-Peregen:* Szücs József, Lengyel József, Nagy Ferencz.

12. Az egyházmegyei tanügyi bizottság nevében van szerencsém jelenteni, hogy a hozzá beérkezett adatok szerint, egyházmegyénkben 97 tanitó volt alkalmazva, kik közül csak fiukat 36, csak leányokat 34, együttesen a kettőt 27 tanit; közülök képesitve van oklevéllel: 67, igazolványnyal: 16, kibocsátással: 5, nincs képesitése 9-nek; ezek közül állandó: 80, ideiglenes: 17. — A tanitók folyó évi összes javadalma 51,761 frt. — Az egyházkerület által meghatározott A) tanterv szerint tanitott 19, B) szerint 13, C) szerint 65. — „Kitünő" eredménynyel tanitott 18, „jeles" eredménynyel 30, „elengendő"-vel 47, „nem elegendő"-vel 2. — A 6—12 éves 8508 tanköteles közül feljár 8007, az iskolát idő előtt elhagyta 247, iskolába soha sem járt 254. — 13—15 éves tanköteles 3229 közül feljár 2329, nem jár 900. — Konfirmáltatott 1143. — Az iskolai épületek száma 82; — ebben van 97 tanterem, melyből törvényszerü 49, kielégitő 39, türhető 7, rosz 2. — A folyó iskolai évben az iskoláztatásra forditott kiadások főösszege 56,843 frt.

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagy-Szalontán, 1899 szeptember 15.

Széll Kálmán,
ev. reform. esperes."

Kapcsolatban ez esperesi jelentés 10-dik pontjával, beterjesztettek a silingyiai protestánsok nevében ör. Mólnár Mihály és 18 társa által egyházmegyénk közgyűléséhez intézett segélyt kérő szózat, a pankotai lelkész által készitett felvilágositó emlékirat, a silingyiai protestánsok értekezlete által 1898 november 20-án s 1899 márczius 5-én felvett jegyzőkönyvek, a silingyiai körjegyzőségben lakó ág. hitv. ev. és ev. ref. lelkeket feltüntető összeirás, végre az állami iskola szándékba vett felállítása tárgyában az aradvármegyei tanfelügyelő és az apateleki ág. hitv. ev. lelkész által, a pankotai lelkészhez intézett hivatalos levelek.

Egyházmegyénk közgyűlése a felolvasott esperesi jelentést általában tudomásul veszi; a tett intézkedéseket jóváhagyja; indítványait határozati erőre emeli:

a) Örömmel értesül a Budai Ödön ménes-gyoroki tanitó iskolájában tapasztalt haladáson.

b) Német József árpádi fitanitót fegyelmi eljárás terhe alatt kötelezi elhanyagolt iskolájának helyrehozására, a szorgalmas tanitásra, ugyanekkor pedig utasitja az árpádi presbyteriumot a sikeres tanitás éber ellenőrzésére, — s ha ennek foganatja nem volna, — a törvényszerű eljárás megindítására.

c) A tenkei presbytériumot fölhivja, hogy vegyes iskolájában a hiányok pótoltatását ellenőrizze.

d) A szemlaki presbytérium, tantermének kibővitésére s nagyobb ablakok alkalmazásával világosabbá tételére utasittatik.

e) Kisperegen ugy a fiu, mint a leányiskola tantermének világosabbá tétele és czélszerübb berendezése a presbytérium kötelességévé tétetik.

f) Kolosi Géza f.-gyarmati fitanitó és a fekete-gyarmati presbytérium a mulasztó fiiskola köteles növendékekkel szemben teljesitsék kötelességöket.

g) A sarkadkereszturi vegyes iskolában nem először észlelt s a hatósági közegek által nem orvosolt nagymérvü mulasztással szemben, Biharvármegye törvényhatóságát keresi meg egyházmegyénk közgyülése, kérve, hogy az iskolai mulasztások tárgyában 1895 november hó 4-én 1171. szám alatt hozott végzésének a sarkadkereszturi ev. ref. iskolamulasztókkal szemben szerezzen érvényt.

h) Szücs Balázs tamásdai ideiglenes tanitó, a számtanitásban nagyobb szorgalom kifejtésére s az iskolai fegyelem alkalmazásánál tapintatos eljárásra kötelezteték.

i) Egyházmegyei közgyülésünk örömmel értesül arról a mozgalomról, mely szerint a Silingyia - aradmegyei — községben letelepült s ev. ref. részről a pankotai, ág. hitv. ev. részről az apateleki anyaegyházakhoz tartozó 138 ev. ref. s 147 ág. hitv. ev. lelket számláló 72 protestáns család együttesen s ez idő szerint kitüntetett 68 tanköteles gyermeke vallásos nevelésének biztositására, egy tanitói állomás szervezésén buzgólkodik, sőt e czélból — állitólag már — három épületet vásárolt, hogy mint egyesült protestáns leányegyház, világitó őrtornya legyen az idegen nemzetiségek és felekezetek tengerében, a magyar protestantismusnak; s a midőn e nagyfontosságu szent és hazaflas ügyben erkölcsi támogatását igéri, ugyanakkor visszateszi az összes ügyiratokat a pankotai anyaegyház lelkészéhez azzal, hogy az apateleki ág. hitv. ev. lelkészszel egyetértőleg s mielőbb szálljanak ki együttesen a Silingyián lakó protestáns atyafiakhoz, azok hiteles összeirását, leányegyházzá szervezését, anyagi erejök számbevételét, közös vagyonuk telekkönyvi rendezését a paritas alapján, a kölcsönös jogok és kötelességek egyenlő mértékben való megszabásával eszközöljék; költségvetést készitsenek, s a nem fedezhető szükséglet kimutatásával a ref. segélyegylethez segély kérvényt intézzenek, e kérvényt hiteles okmá-

uyokkal fölszerelve f. évi november 1-ig terjesszék be az esperesi hivatalhoz, mely esetben jelen határozatával fölhatalmazza esperest egyházmegyénk közgyűlése, hogy a silingyiai egyesült protestáns leányegyház nevében ekép szerkesztett s nov. 1-ig benyujtott segélykérvényt, egyházmegyénk meleg pártolásával terjessze föl a főtiszteletü egyházkerület közgyűléséhez.

k) A felesketett tanitók a 433/1898. számu egyházkerületi végzés értelmében, bizonyitványnyal láttassanak el.

49. Olvastatott az esperesi jelentés az elnökileg elintézett ügyekről:

„Nagytiszteletü egyházmegyei közgyűlés!

Egyházmegyénk utóbbi közgyűlése óta, az elnökileg elintézett közérdekü ügyekről, a következőkben van szerencsém beterjeszteni jelentésemet:

1. 1899 április 25-én, 251. sz a. rendes tanitó hiányában, kivételesen megengedtem, hogy a boros-sebesi egyházban Tarkó János II-od éves képezdei növendék alkalmaztassék a folyó tanévre ideiglenes kisegitő tanitóul, utasitván a presbyteriumot, hogy f. évi szeptember 1-ig, ezen tanitóság rendszeres betöltéséről, a törvény értelmében intézkedjék.

2. április 28-án, 252. sz. a jóváhagytam az ugrai presbyterium és egyházközségi közgyülés azon határozatát, mely szerint f. évi szept. 1-től kezdve, a tandij — minden növendék után egy régebbi véka buza, 40 kr és 1 drb csirke helyett — 2 frt 15 kr készpénzben állapittatott meg, mely összeg az egyházi adóval vettetik ki, azzal együtt szedetik be s a tanitóknak évnegyedenként előre adatik ki. Ezen intézkedésbe a tanitók, becsatolt nyilatkozatuk szerint, készséggel nyugosznak bele s kijelentik, hogy ez a határozat kivánságukra hozatott.

Ugyanezen alkalommal jóváhagyó tudomásul vettem az ugrai presbyterium és egyházközségi közgyűlés azon határozatát, mely szerint az egyház a Vermes-féle birtokon, az uri lakot és magtárt 700 frtért Ugra községtől megvette oly czélból, hogy az abban levő anyagokat, a jövő 1900. évben foganatositandó uj lelkészlak épitéséhez felhasználja.

3. április 25-én, 253. sz. a. az erdő-gyaraki presbyterium indokolt fölterjesztése alapján. jóváhagytam, hogy a templom s főleg a toronytető és lelkészlakás kijavitására, — a mely mulhatatlanul szükségessé vált — 420 frtot vegyenek fel a f. évi költségvetésbe; és mivel az egyházi adó csak szeptember havától kezdve folyik be: engedélyt adtam, hogy az egyházi hivatalnokok fizetésére 300 frt ideiglenes kölcsönt vehessenek föl, azon kötelezettséggel, hogy ezen kölcsönösszeget f. év október havában visszafizetik.

4. junius 5-én, 253. sz. a. a szakáli presbyterium és egyházközségi közgyűlés indokolt fölterjesztése alapján, az egyházmegyei közgyűlés utólagos jóváhagyása reményében, engedélyeztem, hogy az egyház tulajdonát képező 3 hold és 120 □ öl területü rét 1200 frtért készpénzben Adler Mór és társainak malomhelyül eladassék s az eladásból befolyó pénz az egyház törzsvagyonaképen kezeltessék, utasitván a presbyteriumot, hogy ezen adásvevési szerződést egyházmegyénk közelebbi közgyűlésére s az egyházkerületi gyűlésre jóváhagyás végett terjesztessék föl. — Ezen kérvény az egyházmegyei közgyűléshez be is terjesztetett.

5. junius 30-án, 394. sz. a. Szűcs András okleveles tanitót — ki eddig kabai segédtanitóul volt alkalmazva — a tenkei presbyterium választása s a megválasztottnak hozzám beterjesztett oklevele, szolgálati bizonyitványa és esperesi elbocsátása alapján, ideiglenesen megerősitettem a tenkei vegyesiskola-tanitóságban, felhatalmazván őt, hogy ezen állomását szeptember 1-én foglalja el.

6. augusztus 4-én, 429. sz. a. a kisházai presbyterium és egyházközségi közgyűlés indokolt fölterjesztése alapján, az egyházmegyei közgyűlés utólagos jóváhagyása reményében, elnökileg jóváhagytam azon bérszerződést, mely szerint a kisházai leányegyház az állami elemi iskola elhelyezésére szükséges két tantermet fölépitteti és azt f. évi október 1-től kezdve, egymásután következő 10 évre, a magyar királyi kincstárnak, évi 180 frt haszonbérért bérbeadja. — A tantermek területe 63—63 □ méter; az épitésre kölcsönt vesznek fel oly módon, hogy a kölcsön biztositékául a kincstárral kötendő szerződés szolgál és az évi 180 frt haszonbérből teljesittetik a kölcsöntőke törlesztése és a kamat fizetése. — Utasitottam a presbyteriumot, hogy az épitési szerződést, valamint az épitkezésre szükséges kölcsön feltételeiről szóló jelentést hozzám jóváhagyás végett, az egyházmegyei közgyűlés elé terjesztés czéljából küldje be.

7. augusztus 5-én, 448. sz. a. — hivatkozással egyházmegyénk 21/899. sz. végzésére — és a bihari ev. ref. egyházmegye esperesének átirata alapján — felhatalmazom Unghvári Gyula váncsodi lelkészt, hogy a tamásdai ev. ref. lelkészi állomást haladéktalanul elfoglalhassa, miután Bethlendy Sándor tamásdai lelkész, ugyanezen időben felhatalmazást nyert a váncsodi ev. ref. lelkészi állomás elfogadására.

8. augusztus 15-én, 467. sz. a. főtiszt. püspök ur 2258. számu kibocsátó levele alapján, Bokor Sándor IV-ed éves hittanhallgatót felhatalmaztam arra, hogy a sarkadi egyházban Balog Ambrus lelkész ur mellett, a lelkészi szolgálatokat, segédlelkészi minőségben teljesithesse azon elkötelezés mellett, hogy Bokor Sándor magát a hittanszak IV. évére pontosan beirassa, a félévi párbeszédi vizsgákat el ne mulaszsza s az első alkalommal, azaz az 1900 évben a lelkészképesitő I-ső vizsgát letegye, mert ellenkező esetben kibocsátása érvénytelenné válik és fölhatalmazása hatályát elveszti.

9. augusztus 30-án, 468. sz. a. sarkadkereszturi presbyterium és egyházközségi közgyűlés indokolt fölterjesztése alapján, jóváhagytam azon épitési szerződést, melyben a lelkészi lak tetejének halaszthatatlan megujitását, a templom és torony falának kijavitását 390 frt átalányért Szrnkányi Dániel és Subkégel Márton berényi épitőmestereknek, Kónya Ferencz jótállása mellett kiadták — kötelezvén a presbyteriumot, hogy ezen épitést — állásából folyólag — ellenőrizni s az átvételt szakértői felülvizsgálat alapján eszközölni tartozik.

10. augusztus 24-én, 481. sz. a. — tekintettel arra, hogy Szűcs Balázs tamásdai ideiglenes tanitó, f. é junius 16-án kelt 40,184. számu kultuszminiszteri rendeletben engedélyt nyert arra, hogy a nagyváradi kir. róm. kath. tanitóképzőnél, a III. és IV. osztályról, összevont osztályvizsgálatot s ennek sikeres kiállása után képesitő vizsgálatot tehessen, — és mert e képesitő vizsgálat csak 1900. év május havában lesz — kivételesen az egyházmegyei közgyűlés utólagos jóváhagyásának reményében, engedélyt adtam Szűcs Balázsnak arra, hogy az 1899—1900. iskolai év alatt mint ideiglenes tanitó, megmaradjon Tamásdán, — de azon határozottan kikötött föltétel alatt, hogy 1900. év május havában tanitói oklevelét megszerezni s nálam bemutatni köteles; — mit is ha bármi okból elmulasztana, állomásán ideiglenes minőségben sem maradhat tovább s egyben a tamásdai egyház előljáróságát már ezuttal utasitottam a tanitói állomásnak 1900 julius 1-én leendő törvényszerű betöltésére.

11. augusztus 24-én, 482. sz. a. a berek böszörményi presbyterium fölterjesztése alapján jóváhagytam, hogy Varga Sándor ideiglenes kisebb leánytanitó, a b.-böszörményi kisebb fitanitóságra, — Raffai Ilona pedig — ki f. évi szeptember 2-án oklevelet szerzett — a b.-böszörményi kisebb leánytanitóságra ideiglenes minőségben tanitóul alkalmaztassék a folyó tanévre.

12. szeptember 4-én, 486. sz. a. a szintyei presbyterium választása alapján, Varga Etelkát, — ki eddig ideiglenes tanitóul volt nálok alkalmazva s f. év junius 22-én tanitói oklevelet szerzett — megerősitettem a szintyei vegyesiskola tanitóságban s mint okleveles tanitót, ajánlottam tanitói fizetésének államsegélylyel leendő kiegészitésére.

13 augusztus 29-én, 487. sz. a. — tekintettel arra, hogy Boros-Sebesen a vegyesiskola tanitóság már két esztendő óta csak ideiglenes kisegitővel volt betöltve; — és mert a közelebbi pályázat alkalmával jelentkezett 3 okleveles tanitó közül: Szabó Sándor időközben visszalépett, Csép Gyula pedig, mint unitárius vallásu mellőzendő volt; — a harmadik okleveles pályázó Bányai Ferenczet alkalmaztam az egyházi törvény 434. §-a értelmében, az 1899—1900. tanévre, boros-sebesi vegyesiskola kántortanitóul, felhatalmazván őt, hogy ezen állomást szeptember 1-én foglalja el.

14. augusztus 30-án, 492. sz. a. a széplaki presbyterium indokolt fölterjesztése alapján, jóváhagytam azon épitési szerződést, melynek

értelmében az állammal kötött bérszerződés szerinti mellékhelyiség épitését, 90 frt átalányárért, Halász Péter vállalkozónak adta át, oly módon, hogy azt f. é. szeptember 11-ig elkésziteni köteles

15. szeptember 2-án, 500. sz. a Sipos Imre belényesi lelkészt megbiztam, hogy a Dobray Ferencz halálával megüresedett fenesi lelkészi állomás teendőit, felügyelő lelkészi minőségben végezze az uj lelkész beállitásáig.

16. szeptember 2-án, 501. sz. a. Borbély Imre mező-gyáni fitanitót a szalontai ev. ref. presbyterium választása s a megválasztottnak bemutatott tanitói oklevele és szolgálati bizonyitványa alapján, felhatalmaztam arra, hogy a nagy-szalontai III. és IV. osztályu fitanitóságot elfogadhassa és annak teendőit folyó szeptember hó 1-étől végezhesse.

17. szeptember 15-én, 531. sz. a. az okányi presbyterium indokolt jelentése alapján, A. Varga Lajos Debreczenben gymn. VIII osztályt végzett s érettségi vizsgát tett ifjut, ideiglenesen megerősitettem a folyó tanévre, az okányi kisebb fitanitóságban, miután ezen állomásra megválasztott okleveles tanitójuk: Balogh József leköszönt, még mielőtt állását elfoglalta volna s a tanév kezdetével okleveles tanitót kapni nem tudtak.

Végül részvéttel jelentem be, hogy Dobray Ferencz fenesi lelkész f. é. augusztus hó 30-án, életének 78-ik, lelkészségének 43-ik évében elhunyt; — továbbá, hogy Kovács Gábor n.-szalontai tanitó, f. é. junius hó 11-én, életének 53-ik s tanitóskodásának 32-ik évében meghalt. Nyugodjanak csöndesen!

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagy-Szalontán, 1899 szeptember 15.

Széll Kálmán

ev. reform. esperes."

Általában jóváhagyó tudomásul vétetik. Intézkedései helybenhagyó megerősitést nyernek.

a) Az ugrai egyház utasittatik, hogy a jövő 1900. évben épitendő uj lelkészi lak tervrajzát, költségvetését készittesse el, s az épitési költség fedezéséről gondoskodjék, és e tárgyban egyházmegyénk jövő év tavaszán tartandó közgyűléséhez jelentést terjeszszen be.

b) Az erdőgyaraki presbyterium köteleztetik, hogy egyfelől a templom, toronytető és lelkészi lak kijavitására a f. é. költségvetésbe pótlólag felvett 420 forint felhasználásáról, másfelől a hivatalnokai fizetésére fölvett 300 forint ideiglenes kölcsön visszafizetéséről a f. 1899. évi gondnoki számadás kapcsában, a számvevőszék utján 1900 tavaszán tartandó közgyűlésünkhöz jelentést tegyen.

c) A szakáli egyháznak a kataszteri birtokiv kapcsában beterjesztett 488/2. helyrajzi számu „Csukási dűlő"

nevű 3 hold és 120 □ öl ingatlanának 1200 forintért eladása tárgyában Adler Mór és társai komádii lakosokkal kötött adásvételi szerződését, az eladásra vonatkozólag hozott — f. é. április 30. 1. sz. presbyteri, f. é. máj. 7. 1. sz. a. egyházközségi, valamint f é. junius hó 5-én 1. sz. a. presbyteri s f. é. junius 12-én 1. sz. a. egyházközségi csatolt végzések jóváhagyásával megerősiti, kötelezvén a szakáli egyház presbyteriumát, hogy az 1200 forint vételár biztos elhelyezése s kamatainak czéljára fordítása felett kötelességszerűleg őrködjék, s erről évenként adjon számot a számvevőszék utján egyházmegyénk közgyűlése előtt. Végre megengedvén Adler Mór és társai vevőknek, hogy nevezett ingatlan birtokot telekkönyvileg is nevökre irathassák, ez adásvételi szerződést, az összes ügyiratok csatolásával, végmegerősités végett a főt. egyházkerületi közgyűléshez fölterjeszti.

d) A kisházai leányegyháznak a magyar királyi kincstárral kötött s esperes által jóváhagyott azon bérszerződését, melynél fogva az egyház két egyenként 63—63 □ méter területű tantermet épittet s azokat f. é. október 1-től 10 évre évi 180 forint haszonbérért az állami ellemi iskola elhelyezésére az államnak bérbeadja, a maga részéről megerősiti, s megengedi, hogy az épitési költség fedezésére az egyház kölcsönt vehessen fel és e kölcsön törlesztését, a kamatfizetésekkel együtt, az évi haszonbérből teljesithesse, kötelezvén az egyház előljáróit arra, hogy e kölcsön törlesztéséről a gondnoki számadás kapcsában a számvevőszék utján, egyházmegyénk közgyűléséhez évenként jelentést terjeszszen be.

e) A sarkadkereszturi egyháznak esperes által jóváhagyott Szrnkányi Dániel és Subkégel Márton berényi épitőmesterekkel — Kónya Ferencz jótállása mellett — kötött épitési szerződését, melyben a lelkészi lak tetejének megujitását, a templom és torony falának kijavitását nevezett épitőmesterek 390 forint átalányért vállalták fel, megerősiti azzal, hogy a presbyterium az épitést ellenőrizni s annak átvételét szakértői felülvizsgálat alapján eszközölni köteles; köteles az épitkező egyház presbyteriuma végre az épitési költség fedezéséről s annak elszámolásáról — a számvevőszék utján — egyházmegyénk jövő év tavaszán tartandó közgyűléséhez a gondnoki számadás kapcsában jelentést terjeszteni be.

f) A széplaki egyháznak esperes által jóváhagyott s Halász Péter vállalkozóval kötött épitési szerződését, mely szerint egy mellékhelyiség kötelezett épitését ne-

vezett vállalkozó 90 frt átalányért teljesitette utólag, megerősiti azzal, hogy a széplaki presbyterium ez épitési költség elszámolásáról a számvevőszék utján a jövő év tavaszán tartandó közgyűlésünkhöz jelentést tegyen.

50. Olvastatott esperesnek a scontró-ügyekről beterjesztett következő jelentése:

Nagytiszteletü egyházmegyei közgyűlés!

A scontró-ügyekről a következőkben van szerencsém jelentésemet beterjeszteni:

1. Az egyetemes konvent 38—1899. sz. végzésében a fekete tóti egyháznak, adósságtörlesztésre 50 frt tőke-segély kamatot szavazott meg; az ennek megfelelő tőkét, 1000 frtot, a tiszántuli ev. ref egyházkerület pénztárából, folyó augusztus hó 16-án kapta meg azon kötelezettség mellett, hogy ezen kölcsöntőke visszaképzésére szolgáló 1 és ½%-ot, azaz 15 (tizenöt) frtot 32 éven át, minden esztendő augusztus 1-én köteles a tiszántuli ev. ref. egyházkerület pénztárába pontosan befizetni és a befizetést igazoló nyugtát a nagy-szalontai ev. ref. egyházmegye esperesi hivatalánál, igazolásul, minden alkalommal bemutatni. Ezen pénz megküldése alkalmával utasitottam a fekete-tóti ev. ref. egyházat, hogy annak miképen lett felhasználásáról, okmánnyal igazolt számadást köteles hozzám beterjeszteni.

2. Az egyetemes konvent ugyancsak 38—1899. sz. végzésében, a pankotai egyháznak, adósságtörlesztésre 65 frt tőkesegély-kamatot szavazott meg; az annak megfelelő tőkét 1300 frtot, a tiszántuli ev. ref. egyházkerület pénztárából kapta meg f. évi augusztus 16-án azon kötelezettség mellett, hogy ezen kölcsöntőke visszaképzésére szolgáló 1 és ½%-ot, vagyis 19 frt 50 krt, 32 éven át, minden esztendő aug. 1-én, köteles a tiszántuli ev. ref. egyházkerület pénztárába pontosan befizetni és a befizetést igazoló nyugtát, a nagy-szalontai ev. ref. egyházmegye esperesi hivatalánál igazolásul, minden alkalommal bemutatni. Ezen pénz megküldése alkalmával utasitottam a pankotai egyházat, hogy annak miképen lett fölhasználásáról okmánnyal igazolt számadást köteles hozzám beterjeszteni.

3. 1899. szeptember 1-én, 494. sz. a. tárkányi lelkész beterjeszti a tornyon és templomon teljesitett munkák felülvizsgálatáról Veres Károly szakértő által kiállitott jegyzőkönyvet, melyben némi csekély hibák kijavitása után, a munkát megfelelőnek és elfogadhatónak nyilvánitja.

4. Van szerencsém jelenteni, hogy egyházmegyénk közelebbi közgyűlése óta, a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi minisztérium, a következő egyházakban szolgáló tanitók részére engedélyezett államsegélyt, első 5-öd éves korpótlék fedezésére és tanitói fizetés kiegészitésére.

a) szentleányfalvai tanitó Juhász József tanitói fizetésének 400 frtra való kiegészitésére, 1898. junius 1-től 35 frtot, 1899. márczius 25-én kelt 63,165. sz. rendeletében.

b) erdőhegyi tanitó Balogh József részére 1899—1903. évekre, évi 50 frtot, f. évi junius 10-én, 21,062. sz. a

c) erdő-gyaraki tanitó Király László részére 1899—1903. évekre, évi 50 frtot, f. é. junius 10-én 36,284. sz. a.

d) erdőhegyi tanitó Izsó Károly részére 1899—1903. évekre, évi 50 frtot, f. évi junius 11-én 41,211. sz. a.

e) Kálmán Béla szakáli ev. ref. lelkész-tanitó, tanitói fizetésének 400 frtig való kiegészitésére, az 1898 99. tanévre, 255 frtot, megjegyezvén, hogy a tanitói állomás az 1899—900. isk. év elején feltétlenül okleveles tanitóval töltendő be, f. évi junius 29-én, 32,847. sz a.

f) pankotai tanitó Hajnal Imre részére 1899-ről 16 frt 66 krt, — 1900—1903. évekre évi 50 frtot, f. évi julius 10-én, 50,050. sz. a.

g) gyoroki tanitó Budai Ödön tanitói fizetésének kiegészitésére az 1899—900. tanévtől kezdve 48 frtot, f. évi julius 11-én, 50,592. sz. a.

h) pankotai tanitó Hajnal Imre tanitói fizetésének kiegészitésére az 1899—1900. tanévtől kezdve 214 frtot, folyó évi julius hó 11-én, 50,626. sz. a.

i) szentleányfalvai tanitó Juhász József tanitói fizetésének kiegészitésére, 1899—900. tanévtől kezdve 35 frtot, f. évi julius hó 11-én, 50,639. sz. a.

j) fenesi tanitó Csatári Lajos részére 1899-ről 16 frt 66 krt, — 1900—1903. évekre, évi 50 frtot, f. évi julius hó 18-án, 51,649. sz. a.

Tiszteletem kifejezésével vagyok Nagy-Szalontán 1899. szept. 7. *Széll Kálmán,* ev. ref. esperes.“

Tudomásul vétetik. A tőkesegélyben részesült feketetóti és pankotai egyházakra vonatkozó intézkedései határozati erőre emeltetnek.

51. Esperes beterjeszti számadását az általa továbbitott hivatalos pénzekről Egyházmegyénk közgyűlése ezen számadás megvizsgálására Kolumbán Áron és Ónody Sándor lelkészeket küldötte ki, kik is megbizatásukban eljárván: jelentik, hogy esperesnek az általa — 1899. évi tavaszi közgyűlés óta 1899. szeptember 7-ig — továbbitott hivatalos pénzekről összeállitott számadását megvizsgálván, tételeit a megfelelő okmányokkal összehasonlitván: teljesen rendben levőnek, a kellő okmányokkal igazoltnak találták, minélfogva esperesnek az emlitett időről a felmentvény megadását véleményezik.

A kiküldöttek jelentése alapján egyházmegyénk közgyűlése a számadást jóváhagyja, esperes részére a felmentvényt a szokásos fentartással megadja; a számadást egész terjedelmében jegyzőkönyvben kinyomatni, az iratokkal együtt levéltárba tétetni rendeli.

„Nagytiszteletű egyházmrgyei Közgyűlés!

Van szerencsém jelenteni, hogy egyházmegyénk utóbbi közgyűlése óta a következő hivatalos pénzeket továbbitottam:

Sorszám	Idő		Okmány szám	Megnevezés	Bevétel		Kiadás	
	hó	nap			ft	kr	ft	kr
	1899							
1	máj.	5	305	Egyh.-ker. pénztárnoktól rendk. államsegély lelkészeknek ...	1150	—	—	—
2	„	„	„	Egyh.-ker. pénztárnoktól közalapi ideiglenes segély	180	—	—	—
3	„	„	304	Rendk. állams. gyoroki lelkésznek	—	—	120	—
4	„	„	304/1	„ „ fekete-tóti „	—	—	170	—
5	„	„	304/2	„ „ szakáli „	—	—	110	—
6	„	6	304/3	„ „ boros-sebesi „	—	—	130	—
7	„	„	304/4	„ „ csermői „	—	—	130	—
8	„	„	304/5	„ „ radna-lippai „	—	—	150	—
9	„	„	304/6	„ „ sonkolyosi „	—	—	100	—
10	„	8	304/7	„ „ remetei „	—	—	120	—
11	„	9	304/8	„ „ bél-zerindi „	—	—	120	—
12	„	10	304/9	Közalapi ideiglenes segély tárkányi egyháznak	—	—	90	—
13	„	„	304/10	Közalapi ideiglenes segély nyégerfalvai leányegyháznak ...	—	—	30	—
14	„	7	304/11	Közalapi ideiglenes segély b.-ujlaki lelkésznek	—	—	60	—
15	„	13	324	Egyh.-ker. pénztárnoktól missziói segély...	850	—	—	—
16	„	16	326	Missziói segély radna-lippai lelk.	—	—	400	—
17	„	„	326/1	„ „ erdő-hegyi „	—	—	150	—
18	„	17	326/2	„ „ boros-sebesi „	—	—	300	—
19	„	21	331	Tűzkármentesitési jutalék 1898 évről	44	—	—	—
20	„	29	ad 331	Ezen jutalékot egyházmegyei pénztárnokhoz áttettem ...	—	—	44	—
21	juni.	2	348	Egyh.-ker. pénztárnoktól rendes államsegély	983	—	—	—
22	„	3	ad 348	Ebből egyházm. lelkészi gyámintézetnek	—	—	603	—
				Átvitel	3207	—	2827	—

Sorszám	Idő hó	Idő nap	Okmány szám	Megnevezés	Bevétel frt	Bevétel kr	Kiadás frt	Kiadás kr
	1899			Áthozat	3207	—	2827	—
23	juni.	4	350	Ebből belényesi lelkésznek vallástanításért	—	—	50	—
24	„	5	350/1	Ebből m.-gyoroki egyháznak ...	—	—	70	—
25	„	6	350/2	Ebből radna-lippai „	—	—	134	—
26	„	„	350/3	Ebből boros-sebesi „	—	—	76	—
27	„	8	350/4	Ebből belényes-ujlaki lelkésznek	—	—	50	—
28	„	2	349	Egyházkerületi pénztárnoktól lelkészek részére tőke évjáradék	245	—	—	—
29	„	4	351	Ebből fekete-tóti lelkésznek ...	—	—	49	—
30	„	„	351/1	„ m.-gyoroki „ ...	—	—	70	—
31	„	„	351/2	„ sonkolyosi „ ...	—	—	70	—
32	„	5	351/3	„ szakáli „ ...	—	—	35	—
33	„	7	351/4	„ bél-zerindi „ ...	—	—	21	—
				Összesen	3452	—	3452	—

Tiszteletem kifejezésével vagyok
Nagy-Szalontán, 1899 szeptember 7.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes.“

52. A nagyváradi leány-internátus igazgató bizottsága beterjeszti az internátus 1898/9-dik évi szellemi és anyagi állapotát feltüntető következő jelentését:

„Nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei Közgyűlés!

A nagyváradi ev. reform. leány-internátus működésének második évéről beszámolni akarván, kötelességszerü jelentésünket a jóleső öröm érzetével tesszük meg. A közelebb mult tanév eredménye ugyanis nem csak szellemi és anyagi tekintetben mondható teljesen kielégitőnek, hanem a két éves tapasztalat után immár arról is meggyőződést szerezhettünk, hogy intézetünk létesitésével egyháztársadalmi életünknek egyik égetően érzett nagy hiányán valóban segitve lett és a protestáns nőnevelésnek meglehetősen töretlen utján, a kezdeményező első lépést elég szerencsésen kiséreltük meg.

Az 1898/99-ik iskolai évre, az időközben eszközölt fölvétellel együtt, 26 növendék helyeztetett el intézetünkben: vagyis épen kétszer annyi, mint a megelőző esztendőben. A növendékek közül 20 a polgári leányiskolát 3 a római katholikus tanitóképző intézet első osztályát, 3 pedig a női kereskedelmi tanfolyamot látogatta. Vallásra nézve 25 ev. ref. és 1 róm. kath. volt. A szülők társadalmi állását tekintve, növendékeink nagyobb része lelkészi és tanitói családból valók.

Mivel a növendékek létszámában ilyen örvendetes emelkedés állott be: az igazgató bizottság még a tanév megkezdése előtt gondoskodott arról, hogy a kellő felügyelet gyakorolhatása végett, az igazgatónő mellé egy kisegitő alkalmaztassék, kinek a teljes ellátáson kivül 100 frt tiszteletdij helyeztetett kilátásba. A körülmények által indokolt ezen intézkedés a közelebbről érdekelt egyházmegyék közgyűlésének szabályszerüen bejelentetvén, egyértelmüleg elfogadtatott és megerősittetett.

Intézetünk iskolai éve az 1898 év szept. 4-ikén vette kezdetét s háztartásunk minden szünetelés és megszakitás nélkül a folyó évi jun, 30-ik napjáig vezettetett. Ez idő alatt ugy az intézeti igazgatónő, mint a felügyeletre különösebben hivatott igazgató bizottság, részint a pontosan megtartott havi ülések, részint tagjainak személyes látogatása által, mindent elkövettek arra nézve, hogy a szellemi és anyagi ügyvezetés sikeres és áldásos legyen.

S valóban ennek köszönhető mindenek előtt, hogy növendékeink szorgalom, tanulásban való előmenetel, iskolai és házi magaviselet tekintetében, nemcsak az illető tantestületek dicséretét vivták ki, de a meleg elismerés hangján nyilatkoztak arról mindazok, a kiknek alkalmok és módjok volt egyik-másik növendék haladásában az időnkénti fokozatos fejlődést figyelemmel kisérni. Jelentésünk e pontjának némileg igazolására szolgál, hogy e tanév végén 5 növendék általános kitűnő, 17 jeles és 3 jó osztályjegyű bizonyitványt nyert, magaviseletet illetőleg pedig 23 első fokunak, 2 másod fokozatunak találtatott.

A vallás erkölcsi nevelés most is kiváló gondját képezte intézetünknek. A házi ügyrend keretében, egyebek között, intézkedés tétetett az iránt, hogy egyháztörténetünk kimagasló alakjaival és jelen egyházi életünk vezéregyéniségeivel, az igazgatónő elbeszélése vagy felolvasása után növendékeink közelebbről megismerkedvén, azoknak nemes tényeiből egyháziasságot, evang. reform. vallásunkhoz való meleg ragaszkodást és áldozatkész szeretetet tanuljanak. Vasárnap délelőtt az igazgatónő vezetése mellett, az isteni tiszteleten mindenkor megjelentek és alkalom adtán az urasztalhoz is járulni tartoztak.

Lehetővé tette igazgató bizottságunk azt is, hogy növendékeink az intézet falain belől nyelv-, zene-, ének- és tánczoktatást nyerhessenek. Egyben gondoskodott arról, hogy a komoly tanulás mellett a szórakozás és testedzés eszközei se hiányozzanak. Igy a naponkénti séta,

hosszabb kirándulás, labdajáték, korcsolyázás, az idő és körülményeknek megfelelően gyakorlatba vétessék.

Az egészségi állapot, főleg a tavaszi hónapokban, kifogástalannak jelezhető. Kisebb és rövidebb lefolyásu betegeskedések elég gyakorta fordultak elő; de sulyosabb megbetegülés csak egy esetben történt, minek következtében intézetünknek egyik legkiválóbb növendéke: Papp Mariska II. polg. oszt. tanuló időközben helyét elhagyni kénytelen volt.

Ugyancsak itt kell megemlékeznünk azon sajnálatra méltó körülményről is, hogy az igazgatónő kisegitésével megbizott Gyarmathy Izabella k. a. a f. évi ápril hóban, gyöngélkedése miatt, az intézettől megvált. Eltávozása az intézet és növendékekre nézve tagadhatatlanul egyaránt veszteség.

A mult évi *anyagi* életének képét a következőkben van szerencsénk röviden ismertetni.

„Házi pénztár"-unk miként a ·/. alatt tisztelettel ide hajlitott megvizsgált számadás mutatja, fölösleggel záratott le és igy az egyházi felsőbb hatóság által megerősitett költségelőirányzat minden egyes tételeiben betartatván, tulkiadás sehol elő nem fordult. A bevétel főösszege, ellátási dij és különböző járulék czimen = 4590 frt 84 kr és a kiadás = 4112 frt 59 kr. Maradvány tehát 478 frt 25 kr, mihez még két növendék után fennálló 185 frt 66 kr követelést hozzá számitva = 663 frt 91 kr megtakaritás eszközöltetett, a nélkül, hogy az élelmi czikkeknek akár mennyiségét, akár minőségét illetőleg a legkisebb megszoritás történt volna.

Örvendetes jelenség gyanánt emeljük ki, hogy a főtiszt. és méltóságos egyházkerülettől, az intézet gyámolitására az 1898—99. évre szintén folyósitott egyezer forint segélyt, a melyért e helyen is hálás köszönetünket fejezzük ki, nem volt szükség ezuttal az intézet kitartására felhasználni, hanem érintetlenül a „gyüjtő pénztár" állagának növelésére forditottuk azért, hogy ez által is minél hamarabb elérhessük ama nagy czélunkat, t. i. internátusunknak a közel jövőben egy magasabb fokozatu tanintézettel összeköttetésbe hozatalát.

Az anyagi állapot kapcsán jelentést tenni tartozunk a „Ritoók alapitvány"-ról, mint olyanról, a mely rendeltetési czéljánál fogva, bár nyilvántartása nem a házi pénztár számadása körébe tartozik, inkább e helyen emlitendő. Ez alapitvány állaga az 1898 decz 31-iki takarékpénztári zárlatkor, 1327 frt 75 krt tett ki, mely összeg a nemes alapitó időközi járulékával és a másoktól eredő kegyes adományokkal is növekedve: remélhető, hogy nem sokára oly tekintélyes értéket képviscl, a melylyel működését megkezdheti.

De ha intézetünk ez idő szerint nincsen is még ebben a kedvező helyzetben, hogy 1—2 szegény növendék ingyenes ellátását biztositó alapitványnyal rendelkezzék: mindazáltal a mult tanévben két növendékünk kedvezményes ellátásban részesült, oly formán, hogy tekintetes

Dr. Fráter Imre biharmegyei közkórházi igazgató főorvos ur, a ki intézetünknek házi orvosa, az általunk részére felajánlott szerény évi tiszteletdijat, — két évről 100 írtot, — Szkárosi Mária és Emma tanulók ellátási dijának kiegészitésére visszaajándékozni kegyeskedett. Mig egyfelől hálás köszönettel adózunk e nemes tényért, addig másfelől benső örömmel látjuk megczáfolva benne azt a sötét skepsist, a mely áldozatkészség és meleg egyháziasság tekintetében korunkat és embereinket annyira sivárnak és önösnek tartani szereti.

Ugy érezzük, hogy jelentésünk hiányos volna a nélkül, ha külön pár sort nem szentelnénk annak a látogatásnak, a melylyel egyházkerületünk főtiszt. és méltóságos Püspöke a mult év végén, midőn a belényesi templomavatás ünnepélyére ment, Nagy-Váradon átutaztában, előkelő kiséretével, intézetünket szerencséltette. Igaz hálával tartozunk Főpásztorunknak e látogatásért, mert igy közvetlenül is volt alkalma tapasztalni, hogy egyházkerületünknek hathatós anyagi támogatásával létesült és működő internatusunk ugy berendezése, mint általában szelleménél fogva, egyházunk kulturintézetei között tekintélyes és fontos hely elfoglalására hivatott.

E részletes és minden körülményre hűen kiterjeszkedő jelentésünknek tudomásul vételét, valamint az egyházkerületi közgyűlés elé fölterjesztését tisztelettel kérve, maradunk Nagy-Váradon, 1899 augusztus hó 22. a Nagytiszteletű és tekintetes egyházmegyei közgyűlésnek alázatos szolgái: *Ritoók Zsigmond* ig. bizottsági elnök, *Sulyok István* ig. biz. jegyző.“

Egyházmegyénk közgyűlése nagy örömmel győződött meg az internátus igazgató bizottságának beterjesztett jelentéséből, hogy az intézet, mindjárt fennállásának második esztendejében, a fejlődés olyan fokára emelkedett, hogy nemcsak szellemi tekintetben oldotta meg sikeresen feladatát, hanem anyagi tekintetben is képes volt, a rendelkezésére álló forrásokból fentartani magát; miért is midőn e jelentést örömmel tudomásul veszi s egész terjedelmében jkvébe iktatja egyházmegyénk közgyűlése: egyszersmind az internátus igazgató bizottságának, gondos és buzgó működéséért, elismerését és köszönetét nyilvánitja.

53. Ugyancsak a nagyváradi internátus igazgató bizottsága, 1899 augusztus hó 22-én tartott üléséből, beterjeszti jóváhagyás és megerősités végett, az intézetnek az 1899—1900. évre megállapitott költségelőirányzatát, a mely 5429 frt 67 kr szükséglettel szemben, 7030 frt 91 kr fedezetet és igy 1601 frt 24 kr maradványt tüntet fel.

A realis alapon nyugvó költségelőirányzatot jóváhagyja, megerősiti, egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatja egyházmegyénk közgyűlése s végmegerősités

céljából egyházkerületünk közgyűléséhez felterjeszteni rendeli.

A nagyváradi ev. reform. leányinternátus költségelő-irányzata az 1899—1900-ik évre.

		frt	kr	frt	kr
	I. Szükséglet.				
	a) Személyi kiadás.				
1	Igazgatónő tiszteletdija	500	—		
2	Házvezetőnő tiszteletdija	200	—		
3	Intézeti orvos tiszteletdija	50	—		
4	Alkalmazottak évi fizetése	250	—	1000	—
	b) Dologi kiadás.				
5	Élelmi szerekre	3314	67		
6	Tűzi fára	350	—		
7	Világitásra	130	—		
8	Mosatásra	35	—		
9	Beruházásra	200	—		
10	Az intézet szünidei kitartására	100	—		
11	Épület fentartásra	200	—		
12	Előre nem látottakra	100	—	4429	67
	Együtt			5429	67
	II. Fedezet.				
1	Készpénz áthozat 1898—99-ről	478	25		
2	Követelés áthozat 1898—99-ről	185	66	663	91
3	1899—900-ik évi ellátási dijból			5150	—
4	1899—900-ik évi járulékból			217	—
5	Egyházker. segély 1899—900-ra			1000	—
	Együtt			7030	91
	III. Összehasonlitás.				
	II.	7030	91		
	I.	5429	67		
	III. Maradvány	1601	24		

54. Tárgyaltatott a bihari ev. ref. egyházmegye 1899. évi április 20-án N.-Váradon tartott közgyűlésének az internátus tovább fejlesztésére vonatkozó következő határozata:

„Ritoók Zsigmond egyházmegyei gondnok a nagyváradi ev. ref. leányinternátus tovább fejlesztése, még pedig ennek egy tanitónóképző intézettel kapcsolatba hozatala tárgyában a következő inditványt terjeszti be:

„Nagytiszteletü és tekintetes egyházmegyei közgyűlés! A n.-váradi ev. ref leánynevelő intézet internetusa a növendékek befogadására készen, felszerelve van; ebben a folyó iskolai évben már 25 növendék nyert elhelyezést, de jelentékenyen több növendék elhelyezésére is alkalmas. Az épület épitési és felszerelési költségei fedezvé vannak, sőt a tovább fejlesztés czéljaira mintegy 5000 frtnyi tőkével is rendelkezhetünk. Az intézet tovább fejlesztésre vár.

Az intézetet két irányban lehetne tovább fejleszteni; *vagy felsőbb leányiskolát szervezni,* mely iskolát leginkább intelligens hitfeleinknek azok a leányai látogatnák, a kik nem valamely szakpályára készülnek, hanem az elemi iskolánál magasabb fokú képzettséget keresnek, *vagy az internátussal kapcsolatban tanitónőképző intézetet lehetne felállitani,* mely a magasabb foku képzés mellett gyakorlati czélt is hivatva volna szolgálni. Mind a két intézményt lehetne czélul kitüzni, mint ez a debreczeni és szatmári leánynevelő intézeteknél történt, de ugy vélem, hogy tekintve anyagi erőink csekélységét, csak egymás után.

Véleményem szerint arra kellene törekednünk, hogy először is tanitónőképző intézetet állitsunk fel:

mert a tanitónőképző intézet kevesebb tőke befektetéssel és kevesebb évi fentartási böltséggel, tehát könnyebben létesithető, mint a felsőbb leányiskola; továbbá:

mert a felsőbb leányiskola felállitásához épen a költséges kiállitás és terhes fentartás miatt, aránylag igen hosszu idő mulva lehet reményünk, a tanitónőképző intézet pedig sürgős, — égetően sürgős szükség; ha tehát arra várunk, hogy a tanitónőképző intézetet sorrendben a felsőbb leányiskola után létesitsük, ekkor a tanitónőképző intézet mellett szól az az inditó ok:

hogy az a leánygyermek, a ki a tanitónőképző intézet növendéke akar lenni, a Nagyvárad város által fentartott községi polgári leányiskolában az előképzést megnyerheti, tehát a tanitónőképző intézethez nem okvetlenül szükséges, hogy előbb felsőbb leányiskolát szervezzünk;

végre nem lehet figyelmen kivül hagyni, hogy a tanitónőképző intézet a nőknek nemükhöz és hajlamukhoz méltó életpályán tisztességes fentartásához nyujt módot s hogy a tanitói állások betöltése, melyben a munkaerők hiánya évről-évre inkább mutatkozik, — jövőben csak akkor lesz elérhető, ha tanitónők nagy számban fognak alkalmaztatni.

Itt csak arra a sürgős szükségre kivánok némileg kiterjeszkedni s reámutatni, a mely az ev. ref. tanitónőképző intézetek felállitását követeli.

Tudjuk, hogy ez idő szerint az egész hazában egyetlenegy ev. ref. tanitóképző sincs, csak kezdeményezés van téve Debreczenben és Szatmártt. Az ev. ref. tanitónő növendékek egyrésze róm. kath., másrésze állami tanitónőképezdében képeztetik; de protestáns szellemű nevelést és irányzatot e növendékek sem egyik, sem másik intézetben nem nyernek; sőt a róm. kath. intézetekben a protestantismus szellemével merőben ellenkező irányt sajátitanak el. Természetes, hogy az igy nevelt tanitónők protestáns szellemet a mi iskoláinkba sem vihetnek be; pedig mennyire szükségünk volna erre, mutatják épen ez egyházból való kilépések és kitérések s a jegyesek között a születendő gyermekek vallásos nevelése iránt a ref. egyház hátrányára kötött szerződések száma s az a tény, hogy a kilépettek és kitértek számában a nagyobb rész nő s hogy a ref. nők kevesebb ellenállást tanusitanak az egyházuk hátrányára kötött szerződések elfogadásánál, mint p. o. a róm. kath. nők. Meg kell tehát akadályoznunk és sietnünk kell megakadályozni, hogy az ev. ref. iskoláinkba a protestáns szellemmel ellenkező irányzat vagy vallási közöny a nem protestáns intézetekben nevelt tanitónők és tanitók által bevezettessék, a mi a felbomlás csiráját hordaná magában.

Figyelembe veendő továbbá, hogy már most sincs megfelelő számu férfi tanitó, már most is ezerekre megy az egész államban, de egyházainkban is százakra a hiány; a fitanitó képezdék növendékeinek száma pedig nemcsak nem növekedik, hanem csökken, tehát jövőben még kevesebb lesz a férfi tanitó s kétségtelen előttem, hogy a tanitói állások csak ugy lesznek betölthetők, ha nagy számban nevelünk tanitónőket. Nem egy-két, hanem számos tanitónőképző intézetre lesz szükségünk, ha azt akarjuk, hogy iskoláinkat megfelelő tanerőkkel ellássuk s a kiválasztás lehetőségét is biztositsuk. A róm. katholikusoknál már most is több a tanitónő növendékek száma, mint a fiu növendékeké.

Inditványozom tehát, mondja ki az egyházmegyei közgyűlés, hogy a Nagyváradon felállitott ev. reform leánynevelő intézet internátusához első sorban tanitónőképző intézetet kiván szervezni, ezt a szándékát jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyűlésre bejelenti s arra az egyházkerület jóváhagyását kéri s erről a nagyszalontai s érmelléki egyházmegyéket is értesiti s őket a határozathoz való hozzájárulás végett megkeresi; s egyszersmind a további teendők felett való tanácskozásra és intézkedésre a nagyszalontai és érmelléki egyházmegyékkel közös bizottságot alakit, ebbe a maga részéről a tagokat megválasztja s a nagyszalontai és érmelléki egyházmegyéket megkeresi, hogy a magok részéről e bizottságba tagokat választani s őket az együttes tovább müködésre utasitani sziveskedjenek. Az esperes urat pedig felkéri, hogy ha e társegyházmegyék a bizottsági tagokat megválasztják, e bizottságot az alakuló ülésre hivja össze.

Mély tisztelettel vagyok a nagytiszteletü és tekintetes egyházmegyei közgyűlésnek, — Nagyvárad, 1899. április 4., alázatos szolgája *Ritoók Zsigmond.*"

„Minthogy a beterjesztett inditvány nem pusztán egy helyi intézmény tovább fejlesztését. hanem ezzel a nagy horderővel biró felekezeti nőnevelés ügyének előmozditását és ezen az uton egyházi életünk terén számos olyan jelenségek és bajok megorvoslását czélozza, a melyek egyházunk jövő sorsa iránt, nem minden ok nélkül, a legkomolyabb aggodalommal töltenek el, — az egyházmegyei közgyűlés az inditványt hálás köszönettel elfogadván s egész terjedelmében jegyzőkönyvébe felvevén, kimondja:

hogy a Nagyváradon felállitott ev. ref. leánynevelő intézet internátusához első sorban tanitónőképző intézetet szervez, szándékát jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyülésre felterjeszti, a nagyszalontai és érmelléki egyházmegyéket, az ehhez való hozzájárulás czéljából megkeresvén, felhivja, hogy a további teendők felett való tanácskozásra és intézkedésre saját kebeléből megbizottakat választván, azokat a további együtt müködésre utasitani sziveskedjenek. A maga részéről Szabó Károly, Ritoók Zsigmond, Kiss Elek, Hegyesi Márton, k. Nagy Sándor, Miskolczy Árpád, Dr. Miskolczy Ferencz, Dr. Váradi Zsigmond, Biró János, Csillag Lajos, Szemes László, Nádudvari Lajos, Zsigmond Ferencz, Csák Máté, Sulyok István, Lévai Mihály, Szigethi Elek, Konrád Géza, Fráter Imre tábl. biró Dr. Fráter Imre főorvos, Harmathy Károly, Füredi László, Perjési Mihály és Bary Józsefet megválasztván a bizottság tagjaiul az esperest felkéri, hogy annak idején a társegyházmegyék hasonló bizottságaival együtt az alakuló ülést összehivni méltóztassék."

Egyházmegyénk közgyűlése a bihari ev. ref. egyházmegye által elfogadott azon tervét Ritoók Zsigmond egyházmegyei gondnoknak, hogy a nagyváradi internátussal kapcsolatban, a fentartó testületek által tanitónőképző intézet szerveztessék: örömmel üdvözli s készséggel elfogadja; egyszersmind a további teendők megbeszélésére, Széll Kálmán esperes, Nagy Imre, Márk Ferencz, Dr. Baťogh Elek, gróf Tisza István és Hadházy Kálmán egyházmegyei tanácsbirákból álló bizottságot küld ki azon megbizással, hogy a bihari és érmelléki egyházmegyék ily czélból kiküldött bizottságaival együttesen, készitsenek javaslatot arra nézve, hogy egy tanitónőképző intézet, az internátussal kapcsolatban, miképen volna létesithető? s eljárásukról egyházmegyénk közgyüléséhez tegyenek jelentést.

55. Olvastatott az esperes jelentése, az egyházi adózás viszonyait feltüntető ujabb „Jelentő-ivekről":

„Nagytiszteletü egyházmegyei Közgyülés!

Van szerencsém jelenteni, hogy a 16/1899. sz. konventi végzés értelmében, az egyházi adózás ügyében, az egyetemes konvent által ujabban kibocsátott „Jelentő-iv"-eket, az 1898 évben beterjesztett „Jelentő-iv"-ek adataival betöltöttem, két példányban; — 1 példányt az egyházmegye levéltárában helyeztem el s azokról tájékoztatás végett, a */. alatt csatolt „Táblás kimutatást" készitettem, melynek egyházmegyénk jegyzőkönyvében leendő közzétételét kérem.

Ezen „Jelentő ivek" másik példányát, a „Táblás kimutatás" II-ik példányával — az egyetemes konventre leendő fölterjesztés czéljából, — főtiszteletü püspök urhoz tettem át, — a Táblás kimutatás III ik példányát csatolván a tiszántuli egyházkerület részére oly czélból, hogy az egyházkerületi tőkesegély bizottság annak alapján tehesse meg véleményes jelentését, az elviselhetlenné vált egyházi adóterhek csökkentése végett, az egyetemes konventhez.

Tiszteletem kifejezésével vagyok

Nagy-Szalontán, 1899 szeptember 26.

Széll Kálmán,
ev. ref. esperes."

E jelentéssel kapcsolatban beterjesztetett az esperes által készitett „Táblás kimutatás az egyházi adózásról, az ujabban kiállitott „Jelentő-iv" adatai alapján, a nagyszalontai ev. ref. egyházmegyéből."

Helyeslő tudomásul szolgál. Beterjesztett jelentést és „Táblás kimutatást" egész terjedelmében jegyzőkönyvébe veszi, s e kiváló gonddal és nagy szorgalommal készitett munkálatért esperesnek hálás köszönetét fejezi ki egyházmegyénk közgyülése.

56. Tárgyalás alá vétetett az egyházkerület 67/1899. sz. végzése által az egyházmegyékhez utalt ama kérdés, hogy vajon a rendes államsegélyből a nyugdijj és gyámintézetek részére járó egy harmadrészt, az egyházmegyék továbbra is a gyámintézet czéljaira, avagy más czélokra kivánják-é forditani?

Egyházmegyénk közgyülése a 197/1877. sz. egyházkerületi végzésben foglalt azon intézkedést, mely szerint a rendes államsegély második harmada az egyházmegyei gyámintézetek között osztatik fel, továbbra is fenntartani kivánja, annyival is inkább, mert midőn 53/1896. sz. végzésében az egyházmegyei lelkészi gyámintézetet, az országos lelkészi gyámintézet mellett is fenntartani határozta, a rendes államsegélyből eddig kapott 603 frt segélyt számitás alapjául vette.

57. A gyantai egyház lelkésze és gondnoka jóváhagyás és megerősités végett beterjesztik 3 példányban kiállitva, azon „Átadási szerződés"-t, melynek értelmében a gyantai ev. ref egyház iskoláit egyelőre a község s aztán az állam használatába bocsátja által, a következő feltételek mellett:

1. a gyantai egyház 2 tanitói lakást és 2 tantermet, a tulajdonjog biztositása mellett, a hozzájok tartozó udvarral és kerttel együtt, a község s illetőleg az állam használatába bocsát által s beleegyezik, hogy ezen ingatlanokra a közoktatásügyi kormány használati jogát telekkönyvileg bekebeleztethesse;

b) átadja az összes most meglevő felszereléseket, butorokat;

c) a község, illetve az állam köteles leend a tanitók közül egyet mindig olyant alkalmazni, ki a kántori teendők teljesitésére képesitett legyen, a népiskolában az énektanitást teljesitse s hogy azzal az ev. ref egyház megbizhassa; tiszteletdijául megajánlja az ev. ref egyház a tulajdonát képező egy darab u. n. haraszti öt (5) köblös föld haszonélvezetét s a temetési stólát;

d) a most tényleg szolgálatban levő felekezeti tanitói közül egyet, névszerint Nagy Sándor III-ad éves végzett tanitóképezdei növendéket állásában, vonatkozással az „Utasitás" 12. szakaszára, ideiglenes minőségben alkalmazni köteles, biztositván neki legalább is eddig élvezett fizetését;

e) az átadott épületek gondozása, átalakitása vagy ujraépitése a község feladata leend;

f) minthogy az ev. ref. egyház által átadni szándékolt tantermeken kivül még egy uj tanterem felépitése is szükségeltetik, a község azt eszközölni tartozik, az ev. ref. egyház hozzájárulása nélkül.

A beterjesztett „Átadási szerződés"-t egyházmegyénk közgyűlése azon hozzáadással hagyja jóvá és erősiti meg, hogy az „Egyházi törvények" 412. §-ának a), c) és d) pontjai értelmében, melyek a szerződés készitésénél figyelmen kivül hagyattak:

a) a gyantai egyház fentartja magának azt a jogot, hogy a viszonyok változtával külön maga is tarthat iskolát;

b) az átadott iskolákban a tanitás nyelve mindig magyar legyen;

c) az ev. ref, vallásu növendékek vallásos képzése, az ev. ref. egyházi törvényekben meghatározott módon és terjedelemben, a gyantai egyház által mindenkor akadályoztatás nélkül teljesithető.

Ezen végzés végmegerősités czéljából, az egyházkerületi közgyűléshez felterjesztetik.

58. A szentleányfalvai egyház presbytériuma, jóváhagyás és megerősités végett beterjeszti a presbytérium 21/1899. sz. és az egyházközségi közgyűlés 7/1899. sz. azon határozatait, melyek szerint a szentleányfalvai egyház iskoláját az államnak szándékozik átadni a következő feltételek mellett:

1. az egyház a maga részéről a felállitandó állami iskola részére, a tulajdonát képező, a szentleányfalvai 179-ik számu telekjkönyvben, 126-ik helyrajzi szám alatt fekvő iskolaépülete s a hozzátartozó melléképület, 319 □öl udvar, 338 □öl kert haszonélvezeti jogát örök időkre átengedi. azon kikötés mellett, hogy ezen ingatlanságok továbbra is az egyház tulajdonai maradnak és hogy ezen épület csakis a tanügy céljaira használható és az állam által ezen iskolai épületben létesitendő állami iskolában egy részről az alkalmazandó tanitók közül egy mindenkor evangélikus református vallásu s kántori oklevéllel biró s az orgonista-kántorság teljesitésére képes egyéniség legyen, a ki az ev. ref. egyházban a kántori teendőket az egyház által megállapitott kántordijakért és a vallástanitással kapcsolatos énektanitást, a megszabott terjedelemben, az összes ev. ref. vallásu növendékeknek. valamint az isteni tisztelet alkalmával a templomban való éneklést, orgonázást, az egyház által saját pénztárából kiszolgáltatandó 50 frt dijazásért pontosan és lelkiismeretesen teljeriteni köteleztessék; másrészt pedig a létesitendő állami iskolában az ev. ref. vallásnak az egyházi törvények által előirott terjedelemben tanitása engedélyeztessék, illetve ne gátoltassék; a tannyelv pedig mindenkor magyar legyen.

2 Az egyház megengedi, hogy az 1. pontban megjelölt haszonélvezeti jog az állam részére telekkönyvileg biztosittassék.

3. Az egyház, az állami iskola fentartásához évenkint hozzájárul: az ev. ref. egyháztagok állami adója után kivetett 5%-os pótadójával, összesen 82 frt 17 krral; az iskolaépület fentartására fizet 50 frtot, fütésére 6 öl tüzifa árában 84 frtot; tanitói nyugdijra 12 frtot, az épület tűzkár elleni biztositására 4 frtot.

4. Végül kiköti az egyház, hogy a viszonyok változtával az állami iskola mellett, külön iskolát állittasson s tarthasson fenn.

Egyházmegyénk közgyűlése, bár rendkivül nagy áldozatnak tartja, a mit a szentleányfalvai egyház magára vállalni kész, csakhogy iskoláját az állam vegye át s tartsa fenn tovább, — tekintettel az egyház nyomasztó anyagi helyzetére, beleegyezését adja, hogy a szentleányfalvai egyház, iskolájára vonatkozólag, az állammal szerződést köthessen; de csak azon határozott kikötéssel, hogy a szerződés pontozatai közzé, a 21/1899. sz. presbytériumi s illetve 7/1899. sz. egyházközségi közgyülési végzésekben felsorolt feltételeken kivül felveendő, hogy: *az ev. ref. egyház s illetőleg az ev. ref. egyház tagjai, az ezekben feltüntetett terhe-*

ken kivül mással meg nem terhelhetők s mindennemü nagyobb javitás vagy ujraépités eszközlése az állam feladata leend.

Az igy elkészitett szerződés egyházmegyénk esperesének bemutatandó.

Ezen végzés, végső megerősités czéljából, egyházkerületünk közgyűléséhez felterjesztetik.

59. Az okányi egyház — hivatkozva a 31/1899 sz egyházmegyei és 72/1899. sz. egyházkerületi végzésekben nyert előleges engedélyre, — megerősités végett beterjeszti ev. ref. felekezeti iskoláinak községiekké változtatása tárgyában a községgel kötött eredeti szerződését, valamint e szerződést jóváhagyó f. é. szeptember 3-án 21. sz. a hozott presbyteri s f. é. szeptember 10-én 23. sz. a. hozott egyházközségi végzéseket, végre az egyház ingatlan birtokának telekkönyvi ivét.

Beterjesztett szerződést, azzal a változtatással, hogy a III. pontban emlitett Balogh József — ki ez idő szerint már nem okányi tanitó — a szerződésből kihagyandó, azzal a feltétellel, hogy a IV. pont szerint szervezett vallástanitói tanszék betöltése idejének, tehát az e pontban emlitett „beállható szükség esetének“ megállapitását egyházmegyénk hatósága magának tartja fenn,

végre azzal a pótlással, hogy az egyházi törvény 412. §. c) pontja értelmében, a községivé változtatott iskolákban a magyar nyelven tanitás külön pontban biztositandó,

egyházmegyénk közgyűlése jóváhagyja, s végmegerősités végett a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez az összes ide vonatkozó ügyiratok csatolásával fölterjeszti.

60. A remetei egyház presbyteriumának és egyházközségi közgyűlésének jóváhagyás végett beterjesztett, egyhangulag hozott azon határozatát, mely szerint adósságuk (80 frt) törlesztésére s egyházi épületeik befedésére, a f. évre, a csatolt kimutatás szerint, 168 frt pótadót óhajtanak kivetni:

jóváhagyja és megerősiti egyházmegyénk közgyűlése, valamint jóváhagyja és megerősiti az ezen pótadó számitásba vételével elkészitett s szintén mellékelt 1899. évi költségelőirányzatot is.

61. A sarkadkereszturi egyház f. évi julius hó 2-án tartott presbyteri, s julius hó 23-án majd julius hó 30-án tartott egyházközségi gyűléseiben elhatározta, hogy a templom és torony falát kijavittatja, a lelkészi lak tetejét megujittatja, s az épitési költségek fedezésére, minden házzal s földdel biró és S.-Keresztur község határán lakó egyház-

tagra, minden adóforint után — a személyes adót sem véve ki, — 25% egyházi pótadót vet ki; azokra pedig, kik nem s-kereszturi illetőségűek, S-Kereszturon állandó lakással nem birnak, de a község határában földbirtokuk van, a 25%-os pótadónak egy negyedrészét veti ki egy évre, mint épitési költséget. Beterjesztett határozatainak jóváhagyását kéri.

Folyamodó egyház által az egyházi pótadó kivetése tárgyában beterjesztett presbyteri és egyházközségi végzéseket egyházmegyénk közgyűlése véglegesen megerősiti, s a 25%-os egyházi pótadónak az egyházi törvény 247. §-a értelmében kivetésére és beszedésére az egyház előljáróit utasitja.

62. Tenkei lelkész és gondnok 198. sz. a. beterjesztik az egyház azon kérvényét, melyben egyfelől a lelkészi és fitanitói lakáson levő, összeomlással fenyegető istállónak ujból épitése, másfelől a polgári hatóság által elrendelt, iskolák padoztatása és javitása eszközölhetése végett, 600 frt kölcsön fölvételét s ennek fedezésére még ez év folyamán 600 frt pótadó kivethetését engedélyeztetni kérik.

A tenkei presbyterium 1899. évi szeptember hó 10-én 1. sz. a. s az egyházközségi közgyűlés 1899. évi szeptember hó 27-én 1. sz. a. hozott határozatait azzal hagyja jóvá egyházmegyénk közgyűlése, hogy a 600 frt pótadó az egyház szükségleti egyenes adó arányában lesz kivetendő, addig pedig — mig a kivetés és annak beszedése eszközölhető lesz, miután az épitkezés halasztást nem szenvedhet, — a pótadó terhére a kért 600 frt kölcsön felvételét engedélyezi.

63. Berek-böszörményi lelkész 200. sz. a. az egyházmegyei gyűlés elé terjesztés czéljából, beterjeszti a presbyterium és egyházközségi közgyűlés azon határozatait, melyek szerint a tandij — az eddigi természetben való fizetés: 1 véka buza, 42 kr és 1 csirke helyett, — f. évi szeptember 1-től 1904 augusztus 31 ig terjedő (5) öt évre, minden gyermek után 2 frt 40 kr váltságdijban állapittatott meg. — Csatolva van a tanitók nyilatkozata is, mely szerint azt elfogadják.

A b.-böszörményi presbyterium és egyházközségi közgyűlés eme határozatait, — mely szerint a f. évi szeptember 1-től számitott 5 (öt) évre a tanitók részére, dijlevelük szerint, tandij fejében járó egy véka buza, egy csirke s 42 kr helyett, egy összegben s mindig az év november hava első napján esedékes 2 frt 40 krt határozott meg és annak beszedésével a gondnokot bizta meg — egyházmegyénk közgyűlése jóváhagyja s végmegerősités

végett az összes ügyiratokat a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésre felterjeszteni határozza.

64. M.-homorogi lelkész 99. sz. a a gondnok nevében is jelenti, hogy 2800 forintos templomépitési kölcsönük visszafizetése czéljából a debreczeni főiskolától azért nem vehetnek fel jelzálogos kölcsönt, mert az egyház ingatlanainak jelzálogi lekötésébe az egyházközségi közgyűlés minden tagja bele nem egyezett. De meg a váltó aláirására akkor önként ajánlkozott egy vagyonos egyháztag, a ki időközben megtagadta az aláirást. Most a komádii takazékpénztártól 7% -ra az egyház ingatlanai jelzálogul lekötése mellett — akarják e kölcsönt felvenni, a mihez elégségesnek tartják a presbyterium végzését és az esperesi jóváhagyást, továbbá az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyását.

Lelkész és gondnok kérvényükben e kölcsön törlesztését igérik.

Eltekintve attól, hogy uj kölcsön felvétele vagy régi kölcsön kicseréléséhez a presbyterium és egyházközségi közgyűlés hozzájárulása szükséges és lelkész, ugy gondnok jelentésükben, — a mely mellett sem a presbyterium, sem az egyházközségi közgyűlés határozatait nem csatolják — maguk beismerik, hogy az egyházközségi közgyűlés a jelzálogos kölcsön felvételéhez hozzá nem járult: — egyházmegyénk közgyűlése a lelkész és gondnok által előterjesztett kérelem teljesitését megtagadja s figyelmezteti a presbyteriumot, hogy a templomépitési kivetésből kintlevő hátralék-követelések sürgős behajtását s az ennek fejében felvett kölcsön visszafizetését tartsa állásából kifolyó kötelességének.

65. Sipos Imre belényesi lelkész, fenesi felügyelő lelkész és a fenesi presbyterium az egyházmegyei közgyűlés által 70/896. sz. a. s a főt. egyházkerületi közgyűlés által 358/896. sz a. jóváhagyott leánytanitói dijlevél módositása tárgyában kelt határozatokat s uj dijlevelet terjesztenek be jóváhagyás végett.

A dijlevél módositását az a körülmény tette szükségessé, hogy a politikai község, melytől az ev. ref. presbyterium évi 100 frt hozzájárulást remélt, azt soha meg nem szavazta s annak megszavazását ismételt sürgetésre megtagadta.

A presbyterium és egyházközségi közgyűlés a leánytanitó évi fizetését 204 frt 80 krban és természetbeni lakásban állapitotta meg s ennek 400 frtra kiegészitését állami segélyből kivánja eszközölni.

A közelebbi két tanévről a leánytanitó állami segélyben 96—96 frtot nyert s a presbyterium a községtől várt 200 frt helyett, ugyancsak két évről 150 frttal, kiegyezés utján kielégitette leánytanitóját.

Egyházmegyénk közgyűlése a beterjesztett, módositott leánytanitói dijlevelet, — bár a dijlevélen a törvény

253. §-a szerint csak oly változtatás tehető, mely a javadalmazás csökkenését maga után nem vonja — azon okból, mert a presbyterium e dijlevelet, a tanitóság szervezésekor, saját pénztára terhére 204 frt 80 krban állapitotta meg, megerősiti s végmegerősités végett a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésre pártolólag felterjeszteni határozza.

Utasitja egyben a presbyteriumot, hogy a tanitói fizetésnek 400 frtra kiegészitése végett, felszerelt kérvényét, Biharmegye közigazgatási bizottsága utján, a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter urhoz terjeszsze fel.

66. A radna-lippai egyház, a beterjesztett 3 1899. sz. presbyteriumi s a 2/1899. sz. egyházközségi közgyülési végzés alapján engedélyt kér arra, hogy a temetővételre felvett kölcsönből még fent levő 700 frthoz egy temetői őrház épitésére 300 frt kölcsönt vehessen fel, azon kötelezettséggel, hogy azt, évi kamataival együtt, 32 éven át fizeti vissza. Az évi törlesztés és kamatfizetés 65 frt lesz, melynek fedezetéül lekötik azon összeget (65 frt), melyet lelkész a temető használatáért köteles lesz fizetni ez egyháznak, mindaddig, mig az egyház jobb helyzetbe jutván az alól lelkészét felmentheti, a mikor is, kárpótlásul, a temetőkert haszonélvezetét dijtalanul engedi át lelkészének.

A radna-lippai egyház presbyteriumának és egyházközségi közgyülésének beterjssztett határozatait eyyházmegyénk közgyülése jóváhagyja és megerősiti; felhatalmazza a presbyteriumot, hogy az egyház milleniumi alapjából, egy temetői őrház épitésére 300 frtot vehessen fel s azt, az előbbi kölcsönből még fent levő 700 frttal együtt, 32 éven át törleszthesse, a temetőkert 65 frtra rugó évi haszonbérét kötvén le erre; egyszersmind utasitja a presbyteriumot, hogy a temetői őrház épitésére felvett 300 frt felhasználásól szóló, okmányokkal felszerelt számadását egyházmegyénk esperesi hivatalához terjessze be.

67. Nagy Elek sonkolyosi lelkész felkéri egyházmegyénk közgyülését, hogy mivel udvarán nincsen kút, a sonkolyosi egyház presbyteriumát utasitsa, hogy udvarára, záros határidő alatt, kutat épittessen. Felemliti, hogy egyházmegyénk esperese már 1896-ban utasitotta erre az egyházat, de sikertelenül s hogy ő 1897-ben azt az ajánlatot tette, hogy a kutat saját költségén elkészitteti, csak azt 6 éven át, egyenlő részletekben fizesse vissza az egyház. A presbyterium azonban ezt az ajánlatot sem fogadta el.

Mivel a kut az udvar felszereléséhez tartozik s azt készittetni az egyház feladata: felhatalmazza egyház-

megyénk közgyűlése Nagy Elek sonkolyosi lelkészt, hogy azt a saját költségén készittesse el; a sonkolyosi presbyteriumot pedig utasitja, hogy a kutépités költségét, 6 éven át, egyenlő részletekben, költségelőirányzatába vegye fel s lelkészének téritse vissza.

68. Olvastatott a számvevőszék következő jegyzőkönyvi jelentése:

„Jegyzőkönyv,

felvétetett N.-Szalontán 1899. év szept. 26-án tartott számvevőszéki gyűlés alkalmából.

Jelenvoltak:

Kovács Károly elnök.
Szikszay Lajos.
Borbély László.
Bagdi János sz. sz. jegyző és előadó.

a) A belényesi, szt.-leányfalvai, bajji, b.-sebessi, b.-böszörményi, remetei, gyantai, sonkolyosi, jánosfalvai, tenkei, k.-peregi és n.-peregi pótlás végett visszautasitott gondnoki számadásokban a hiányok pótolva lettek s ennélfogva a sz. szék a felmentvényt megadhatónak véleményezi.

Az e. m. közgyűlés a felmentvényt — a fentartandók fentartásával — megadja.

b) A k.-peregi alapitványi számadások között a „Kovács Bálint alapitvány“ tétetett 982 frt 12 kr alappal és ma az alapitványi összeg ki tesz 295 frt 36 krt. Az alapitó levelet a sz. szék nem ismeri és igy nem tudja, hogy meg engedte-é az alapitó a tőkének ily nagy mérvű felhasználását. Szükségesnek látja tehát, hogy az alapitó levél másolata nt. esperes urhoz — betekintés végett — 30 napon belől beterjesztessék, hogy az alapitó vég akarata megtudható legyen.

Ugyancsak a k.-peregi magtár kezelőt figyelmezteti a sz. szék, hogy a kikölcsönzésnél nagyobb óvatossággal járjon el, ne hogy olyan eset ismétlődjék, mint az „Egyház magtári alap“-nál, a hol is 25 hl. és 08 l. tőkéből egyszerre mint bevehetetlent 11 hl. és 73 l. kellett leirni. A kiadott terményekért a felelősséget a kezelőkkel szemben az egyháztanács állapitsa meg.

Az e. m. közgyűlés a sz. szék javaslatát a magáévá teszi.

c) A János-falvai számadásnál felemlitve van, hogy 242 frt és 8 krja az egyháznak kötvényeken van elhelyezve, úgyde erről semmi igazolvány mellékelve nem lett. Utasitja gondnokot a sz. szék, hogy az igazolványokat 30 napon belől az esperesi hivatalhoz beterjeszteni ismerje állásából folyó kötelességének.

Az e. m. közgyűlés az igazolványoknak esperes urhoz 30 napon belől leendő beterjesztését határozza el.

d) Az ágyai lelkészlak épitésére vonatkozó számadásnál az előirányzat túl lett lépve és a túlköltekezés senki által jóváhagyva nem lett.

Nincs igazolva, hogy az épület átvétele szabályszerüen történt volna Az átvételt eszközlő mérnök hiányokat konstatál; de hogy ezek a hiányok pótolva lettek-é? igazolva nincs. Különben is 14 aláirással — a kik közül 9 presbyter — egy kérvényszerű irat terjesztetik be nt. esperes urhoz, a melyben beterjesztők panaszolják, hogy a kölcsönül felvett 5000 frtnak mikénti elszámolásába belenyugodva nincsenek, annyival is inkább, mivel észrevételeik az egyházi gyűlés alkalmával figyelembe nem vétettek. Szóval is kérik a nt. esperes urat, hogy egy számvizsgáló bizottságnak a helyszinére leendő kiküldését eszközöltesse.

A rendes gondnoki számadásnál ugy a bevételi, mint a kiadási tételek igazolására beterjesztett nyugták közül nagyon sok, senki által nincs aláirva Más helyen a nyugta összege a naplóval nem egyezik. Általában az egész számadás nagyon szavaros, későn lett beterjesztve, hogy kellőleg elbirálható nem volt és a mi fő, gondnok — a mint az aláirásánál megjegyzi — a saját számadásáért a felelősséget nem vállalja el.

A számvevő szék egy vizsgáló bizottságnak a helyszinére leendő kiküldését javasolja.

Ant, 1899 október 2. *Bagdi János*
sz. széki jegyző és előadó.

Az e. m. közgyűlés egy számvizsgáló bizottság kiküldését határozza el s ilyenekül gróf Tisza Kálmán vil. t. biró urat és Bagdi János anti lelkész s e. m számvevőt küldi ki.

69. Az egyházmegyei tanügyi bizottság — az egyházkerület tanügyi bizottságához leendő eljuttatás czéljából — beterjeszti az egyházmegye iskoláinak 1898/9-ik iskolai évi állapotát feltüntető részletes jelentését.

A bemutatott részletes jelentés az egyházkerület tanügyi bizottságához felterjesztetik.

70. Hadházy Kálmán egyházmegyei ügyész — hivatkozva arra, hogy egyházmegyénk kitüntető bizalma folytán, többféle egyházi tisztséget tölt be — ügyészi állásáról való lemondását beterjeszti.

Az indokolt lemondást sajnálattal fogadja el egyházmegyénk közgyűlése, s egyházmegyei ügyészekké Szikszay Lajos ügyvédet és Kovács Károly járásbirót egyhangulag megválasztja.

71. A remetei egyház, az egyház malmának, melyből a lelkész búza-fizetését nyeri, felszerelésére, 120 frt közalapi segélyt kér.

Ezen szegény, idegen nemzetiségek között élő, missióját nemesen teljesitő, magát jelentékenyen megadóztatott, az utóbbi 10 év alatt közalapi segélyben nem részesült egyház, 120 frt közalapi segélyre melegen ajánltatik.

72. A tamásdai egyház 180 frtnyi adóssága törlesztésére s a lelkészi lak javitására 250 frt közalapi segélyt kér

Mivel kérvénye alakilag hiányos, amennyiben mellé egyházhatóságilag jóváhagyott költségvetés csatolva nincsen: segélyre nem ajánltatik.

73. A tárkányi egyház, temploma gyökeres kijavitására s uj torony épitésére, 400 frt közalapi segélyt kér.

Mint idegen nemzetiségü községek közzé ékelt, sulyos anyagi csapásokat szenvedett egyháztagokból álló egyház, kizárólag temploma gyökeres kijavitására, 200 frt közalapi segélyre melegen ajáaltatik.

74. Hajdu Elek vadászi, Diószegi Mihály gyantai lelkészek, hogy filiáikat gondozhassák, egyházkerületünk segélyegyletéhez segélyért folyamodnak.

Folyamodó lelkészek kérvényei, egyházkerületünk segélyegyletéhez meleg pártolással terjesztetnek föl.

75. A tamásdai egyház „épületeinek a kor szinvonalára emelhetése czéljából“ egyházkerületünk segélyegyletéhez intézett, 100 frt segélyt kérő folyamodványának pártoló fölterjesztését kéri.

Mivel a segélyegylet az egyházaknak s ily czélra segélyt nem oszt: a tamásdai egyház kérelme nem teljesithető.

76. Kócsa Károly pankotai lelkész azon kérelmét, hogy egyházkerületünk segélyegyletéhez benyujtott kérvénye pártolólag terjesztessék föl,

mivel a segélyegylet fuvardijra ád segélyt, folyamodó lelkész pedig fizetésének az állam által eszközlendő kiegészitésénél fuvardijat nyer s mivel egyházmegyénk közgyűlése a most alakuló silingyiai prot. egyház részére óhajt az egyházkerület segélyegyletétől segitséget kérni, — nem teljesitheti egyházmegyénk közgyűlése.

77. Gaál György feketetóti lelkész, egyházkerületünk segélyegyletéhez folyamodik.

Mivel a segélyegylet missziót teljesitő lelkészeknek

fuvardijra ád segélyt, folyamodó lelkész pedig, nem erre a czélra kéri azt: segélyre nem ajánlható.

78. Gaál György fekete-tóti lelkész, a rendkivüli esetekre fentartott államsegélyből, hivatkozva szenvedett káraira, segélyt kér.

Folyamodó kérelme, egyházkerületünk közgyűléséhez pártolólag terjesztetik föl.

79. Varga Károly egyházmegyénk tanitói segélyegyletének elnöke, a segélyegylet 1898/99-ik évben lefolyt eseményeiről részletes jelentését terjeszti be, mely szerint:

a) 6/1899. szám alatt benyujtotta az esperesi hivatalhoz, a nagyméltóságu vallás és közoktatásügyi minisztérium 500 frtos alapitványáról szóló „Kimutatást," a kölcsönzők neveinek megjelölése és a kamatok hova forditásával egyben

b) beterjeszti a tanitói segélyegylet f. évi julius hó 18-kán tartott közgyűlésére, Balogh István által beadott „Balogh István és fia Jenő" alapitvány, pótalapitó levél egy példányát az egyházmegyei levéltár részére;

c) jelenti, hogy a segélyegyletnek éveken át annyi aggodalmat okozó adóügy, Márton István ügyvéd közbenjárása folytán, kedvező, végleges elintézést nyert;

d) beterjeszti továbbá a segélyegylet számadását egy példányban, melyet f. év április hó 27-én, három egyleti taggal megvizsgált, a kötvényeket, a segélyezettek nyugtáit s a pénztárt rendben találta Az erről szóló ideiglenes pénztárvizsgálati jegyzőkönyvet, a f. év május hó 12-ki választmányi, és a julius 18-án tartott közgyűlés elé terjesztette, melyek a csatolt jegyzőkönyvi kivonatok tanusága szerint, a számadást kifogástalannak találták s jóváhagyták.

A mellékelt számadás szerint a segélyegylet tőkéje az alapitványokkal együtt, 1899 május hó 1-én ... ... 23772 frt 34 kr

Tőke szaporodás ezen évben...		432 „ 65 „
31 segélyezettnek kiadatott ...	1350 frt 77 kr	
Vegyesekre	237 „ 66 „	
Összes kiadás	1588 frt 43 kr.	

e) Végül fájdalommal emlékezik meg azon veszteségről, mely Böszörményi Károly ügyvéd halálával a tanitói egyletet érte, ki, bár kevés ideig volt az egylet jogtanácsossa, de az aránylag rövid idő alatt sokat tett az egylet javára.

A jelentés tudomásul vétetik, Balogh István pótalapitó levele az egyházmegyei levéltárba helyeztetik.

80. Kolunbán Sándor kötegyáni, Lehóczky József nagyszalontai tanitók, állomásukban végleges megerősittetésüket — előbbi egyszersmind az egyházmegyébe bekebeleztetését is — kérik.

A beterjesztett okmányok alapján Kolunbán Sándor kötegyáni és Lehóczky József nagyszalontai tanitók állásukban végleg megerősittetnek, azon hozzáadással, hogy Kolunbán Sándor az 52/1892. számu egyházmegyei végzés értelmében, az egyházmegye tanitói gyámintézetbe belépni tartozik és mindketten a legközelebbi egyházmegyei közgyűlésen az esküt letenni köteleztetnek.

81. Mezey Sándor gymn. VI-ik osztályu tanuló és Kenéz Sándor gymn. VIII-ik osztályu debreczeni tanulók, az 1899/1900-ik iskolai évre egyházmegyénk alapitványára leendő felvételüket kérik.

Egyházmegyénk alapitványára a mellékelt bizonyitványok tekintetbe vételével, Mezey Sándor főgymn. VI-ik osztályu debreczeni tanuló vétetik fel. Miről a debreczeni főgymnasium igazgatósága a végzés megküldésével értesittetik.

82. A gyűlés jegyzőkönyvének hitelesitésére

Széll Kálmán esperes elnöklete alatt, a jegyzők közbenjöttével dr. Balogh Elek és Böszörményi Lajos tanácsbirók felkéretnek.

Jegyzőkönyv,

mely felvétetett a nagyszalontai ev. ref. egyházmegye 1899 szeptember 27-én Nagy-Szalontán tartott

birósági üléséről.

Jelen voltak: Széll Kálmán esperes és gróf Tisza István egyházmegyei tanácsbiró elnöklete alatt: Balog Ambrus, Dr. Márk Ferencz, Nagy Imre, Böszörményi Lajos, Sipos Imre, Hajdú Elek, Dr. Balogh Elek, Hadházy Kálmán, gróf Tisza Kálmán egyházmegyei tanácsbirák.

Nagy Imre, Kozma Zsigmond, Hadházy Kálmán, Sütő Antal jegyzők.

---

83. Tóth Sándor és 21 társa dobozi (békésvármegyei) lakosok felebbezést adnak be a s.-keresztúri egyház azon intézkedése ellen, hogy reájok, mint a sarkad-keresztúri határban földdel biró kányé pusztai birtokosokra egyházi adót rótt ki.

Széll Kálmán esperes a birósági tárgyalás megkezdése előtt bejelenti, hogy a feleket — jelesül panaszló Tóth Sándort és társait, valamint a s.-keresztúri egyház presbyteriumát, a birósági ülésre az egyházi törvény 331. §-sa értelmében meghivta, s hogy a meghivott felek nem jelentek meg.

Esperes előterjesztésére — mint ki ez ügy intézésébe befolyt, az egyházmegyei bíróság elnöki teendőit gróf Tisza István egyházmegyei tanácsbiró végzi.

Ezek után Nagy Imre, mint az e. t. 332. §-sa értelmeben megbizott előadó ismerteti az ügyet. A sarkad-keresztúri ev. ref. egyház, — mely felekezeti népiskolát tart fenn, — népnevelési adó czimen s az e. törvény 247. §-sa alapján fizetésre kötelezte Tóth Sándor és 23 társa dobozi lakosokat, mint a sarkad-keresztúri határban földdel biró kányé pusztai birtokosokat, s előbb 1894 április 9-től 1896 deczember 31-ig terjedő időről összesen 40 forint 61 krt, majd pusztán csak az 1895-ik évről végösszegében 19 frt 01 krt követelt rajtok, támaszkodva a 29/1895. sz. egyházmegyei végzésre, mely feljogositotta arra, hogy az egyháztagokra — az 1895-ik évre — minden állami adó forint után 25

krajczár egyházi adót vethessen ki. Panaszlott egyház előbbi kivetéséhez nem ragaszkodva, a hivatolt egyházi törvény alapján e 25 kros adó 25%-át rótta ki panaszló Tóth Sándor és 23 társára. Ugyanakkor ifjú Békési Mihály dobozi lakost, ki az 1896-ik évben Kányé pusztán lakott, ez évről párbér czimű egyházi adóval terhelte meg. E szerint:

Békési Mihályon	43 frt 08 kr	állami adója után	2 frt 59 kr.
Békési Istvánon	6 frt 44 kr	„ „ „	— frt 39 kr.
Balogh Bálintnén	9 frt 93 kr	„ „ „	— frt 60 kr.
Baracsi Mihályon	10 frt 42 kr	„ „ „	— frt 63 kr.
Debreczeni-Istvánon	19 frt 14 kr	„ „ „	1 frt 15 kr.
Gergely Jánoson	12 frt 34 kr	„ „ „	— frt 75 kr.
Gergely Lajoson	8 frt 24 kr	„ „ „	— frt 50 kr.
Komáromi Jánoson	16 frt 49 kr	„ „ „	— frt 99 kr.
Komáromi Istvánon	12 frt 88 kr	„ „ „	— frt 78 kr.
Komáromi Ferenczen	12 frt 87 kr	„ „ „	— frt 78 kr.
Kárnyászki Gáboron	6 frt 54 kr	„ „ „	— frt 40 kr.
K. Kovács Jánoson	11 frt 81 kr	„ „ „	— frt 71 kr.
Kárnyászki Ferenczen	10 frt 85 kr	„ „ „	— frt 62 kr.
Kovács Sándoron	8 frt 07 kr	„ „ „	— frt 49 kr.
P. Nagy Mihályon	7 frt 65 kr	„ „ „	— frt 46 kr.
Óré Istvánon	19 frt 63 kr	„ „ „	1 frt 18 kr.
Szabó Sándoron	8 frt 43 kr	„ „ „	— frt 51 kr.
Szathmáry Ferenczen	6 frt 91 kr	„ „ „	— frt 42 kr.
Cs Szathmári Istvánon	19 frt 35 kr	„ „ „	1 frt 17 kr.
A. Szabó Ferencznén	20 frt 73 kr	„ „ „	1 frt 25 kr.
V. Szabó Mihályon	6 frt 13 kr	„ „ „	— frt 37 kr.
E. Szabó Ferenczen	8 frt 07 kr	„ „ „	— frt 49 kr.
K. Tobai Jánoson	8 frt 93 kr	„ „ „	— frt 54 kr.
Tóth Sándoron	20 frt 59 kr	„ „ „	1 frt 24 kr.
		Összesen	19 frt 01 kr

népnevelési adóhátrálékot, s ifjú Békési Mihályon az 1896. évről 15 liter búza, 15 liter árpa s 50 kr egyházi párbéradó hátrálékot követelt. A sarkad-keresztúri egyház hasztalan sürgette az általa kirótt egyházi adó befizetését; sem a személyes felszólitás, sem a dobozi lelkészi hivatal, majd a dobozi községi előljáróság utján intézett megkeresés nem juttathatta követeléséhez; s midőn e tárgyu panasza következtében f 1899. évi február 4-én 89. sz. a. kelt s Békésvármegye alispáni hivatalához intézett esperesi átirat hivatalos eljárás végett a gyulai járás főszolgabirájának kiadatott: az egyházi adó követeléssel megtámadott dobozi lakosok — Békési István és Baracsi Mihály kivételével — számszerint 22-en felebbezést nyujtottak be a reájok kivetett népnevelési s az ifjú Békési Mihályra kivetett párbéradó ellen.

Felebbező Tóth Sándor és 21 társa dobozi lakosok mint kányé pusztai birtokosok sérelmesnek tartják ez adó kivetését, mert ilyen egyházi adót magok a sarkad-keresztúri egyháztagok sem fizetnek,

mint a kik nincsenek földbirtokaik után egyházi adóval megterhelve, hanem a vagyontalan ép annyi egyházi adót fizet köztük, mint a vagyonos egyháztag.

Békési Mihály — ki mint lakó tartózkodott 3 hónapig hasonnevű édes atyja kányé pusztai tanyáján, igazságtalanul rovatott meg 15 liter búza, 15 liter árpa s 50 kr egyházi adóval, holott 1895—96. években a dobozi egyházban fizetett 2 forint egyházi adót.

Panaszosok az igazságtalan egyházi adó jogos megtagadásának indokolására az elmondottakban hivatkozva kijelentik, hogy mindaddig, mig a s.-keresztúri egyház adókulcsát oly értelemben nem módositja, hogy a földek után is vettessék népnevelési, illetve egyházi adó, bármely czimen reájok vetett egyházi adót jogosulatlannak, igazságtalannak tartanak s annak fizetését megtagadják. Mihelyt azonban magok a sarkad-keresztúriak földjeik után is meglesznek egyházi adóval terhelve, ők is készek lesznek a törvényszerű 25%-ot fizetni a sarkad-keresztúri egyháznak.

Felebbező panaszosok nehézményezik, hogy a sarkadkereszturi egyház három adóhátrálék kimutatást mellékelt, kettőt 40 frt 61 kr, egyet 19 frt 01 kr hátrálék kitüntetéssel. Kijelentik, hogy a követelt adót a s.-kereszturi egyház előljárósága velök soha nem közölte, csak az utóbbi időben lépett fel annak követelésével. Kérik e követelések leirását. Fejtegetik, hogy a 29/1895. sz. egyházmegyei végzés értelmében az egyház előljárósága nem vethetett ki népnevelési adót, mert szükségeinek fedezésére kérte a 25%-os pótadó kivetését. Kifejezik azon gyanut, hogy a három mellékelt kimutatás alapján nem egyforma összegben követelt adó, nem a czimnek megfelelő alapra fordittatik. Bizonyitgatják, hogy a követelt adó nem az egyházmegyei végzés alapján vettetett ki reájok, mert két kimutatásban 1894 április 9-től—1896 deczember 31-ig terjedő időről van kitüntetve a hátrálék követelés, mert népnevelési adóról az emlitett végzésben szó sincs, s mert a s.-kereszturi egyháztagok sem voltak megterhelve népnevelési adóval, — ellenkező esetben — s a közölt kimutatás szerinti kivetés arányában, az egyháznak iskolai czélokra tőkepénzének kellett volna már gyűlni. Csodálatosnak tartják, hogy csak 1895-ben merült fel a pótadó kivetés szüksége, a helyett hogy az adókulcs megváltoztatásával több időkre is gondoskodott volna az egyház szükségeinek fedezéséről. Abból kiindulva, hogy Békési Mihály birtokostársuk ez adó ügyében beszélt a s.-kereszturi egyház lelkészével, koczkáztatják a föltevést, hogy a rájok kivetett hat krajczáros adót, az egyház nem népnevelési czélokra akarja forditani. Állitják, hogy az 1895 évi pótadó által a gondnok rendetlen pénzkezelése folytán beállott hiányt kellett vólna helyre pótolni a reájok népnevelési adó czimen kivetett összeg segélyével. Feltünőnek tartják, hogy a mellékelt (3) hátrálék kimutatások közül a 19 frt 01 krt kitüntető népnevelési adóhátrálék behajtását az esperes is kérelmezi az alispáni hivataltól, pedig ez összeg megállapitását az

egyház előljárósága nem indokolja. Ismételten állitják, hogy a kivetett adót velök soha nem közölték, tőlök — midőn arra szükség volt — nem kérték, csak most végrehajtás utján. Kijelentik, hogy az egyházi törvény 251 §-sának csak akkor tehettek volna eleget, ha az adókivetéséről őket az egyház értesitette volna, holott csak évek multan követeltetett tőlük az adó, mikor már jogorvoslattal sem élhettek, s ezt is csak most végrehajtás alatt állva tehetik. Ismételve kérik a sérelmesnek tartott egyházi adó töröltetését.

A sarkadkereszturi egyház előljárói e tárgyban nyilatkozatot terjesztenek be, mely szerint

hivatkozva az egyházi törvény 247. §-sára s annak kijelentésével, hogy a 29/1895. sz. egyházmegyei végzés értelmében, mint felekezeti népiskolát fenntartó hatóság, csak olynemű egyházi adóval terhelték meg a kányépusztai birtokosokat — és pedig a reájok eső összeg 25%-a erejéig, a milyet magok és egyházuk tagjai is fizettek, kimutatják, hogy 6 és ¼ krajczár helyett 6 krajczárt követelve nevezett birtokosoktól minden adó forint után, és pedig a hitelesen kitüntetett állami adó alapján: az összegében 19 frt 01 krajczárt kitevő követelésök jogosult és törvényes. Az egyház a kért összeget másra forditani nem akarja. Hogy 1896 évi kimutatásukban a kányépusztai ev. ref. birtokosok után 40 frt 61 kr adóhátrálékot tüntettek ki az 1894 április 9-től — 1896 deczember 31-ig terjedő időről, ezt azzal igazolják, hogy előbb 12% kal számitották állami adó alapon a kivetést, s csak az esperes felvilágositására szállitották le a kivetést 6%-ra.

Ifju Békési Mihály az 1895 év végén s az 1896-dik évben is Kányépusztán lakott, s miután S.-Kereszturon az adózók közzé vétetett föl, reá a 15 liter buza, 15 liter árpa és 50 kr párbér adó (a törvényszerinti féladó) kivetendő vólt.

A földbirtokosok és napszámosok egyházi adóterhének egyenlő mennyisége, nem ütközik törvénybe. Alaptalan az az állitás, hogy a kányépusztai birtokos egyháztagokkal egyházi pótadóval történt megterheltetésök nem közöltetett, s az tőlök idejében nem követeltetett, mert a presbytérium megbizottja — a kivetett pénz beszedője — Varga János presbyter, többször járt künn a pusztán az illető birtokosok lakásán e czélból, megmagyarázva azoknak a kivetés alapját, a kivetett összeget, sőt kérte is azt tőlök, hivatkozva a vésztőiek s a nagybirtokosok példaadására. Határozott alapon nyugvó törvényes követelésök jogos voltának további bizonyitását nem tartják szükségesnek.

Felvilágositásul megjegyzik, hogy annak bizonyitására tüntették ki nehány s.-kereszturi egyháztagnak 1895 évi állami és pótegyházi adóját, hogy a kányépusztai birtokosokra sem jogtalanul történt a kivetés, mert ime a s.-kereszturi egyház tagjai is viselik azt, sőt azonfelül az 1 véka buza, 1 véka árpa és 1 forintból álló rendes egyházi adó s a közalapi járulék terhét is. Egyházuknak nincs külön iskolai czélra rendelt tőkepénze, ilyet nem is gyüjthet, mert az egyház bevételét minden

évben felemészti a kiadás, melynek egyik része az iskolaépitési alap költségeiből fenmaradt összegek kamatterhének fedezése. Az évenként megvizsgált s az egyházmegye ellenőrző számvevőszéke által felülvizsgált egyházgondnoki számadás kizár minden gyanut. A kint maradt követeléseket az egyház előlegezni kénytelen Iskolája fenntartása, taneszközökkel ellátása folytonos kiadást kiván Az egyház ragaszkodik jogos követeléséhez, s a panaszlók által emlitett adólapok hiányát.... földadó jogtalanságát.... uj adókulcs szükségének felhozását, csak kerülő utaknak tartja, melyen a panaszkodók a rajtok követelt összeg megadását huzni-halogatni akarják. A felebbezés hatályon kivül helyezését, a 24 egyháztagon követelt 19 frt 01 kr pótadó összegnek, — továbbá az ifju Békési Mihály által 1896-ról fizetendő 15 liter buza, 15 liter árpa és 50 krnak megitélését kérik.

Felek meg nem jelenvén, egyházmegyénk birósága a következő s nyilt ajtóknál kihirdetett itéletet hozta:

Itélet:

Felebbező panaszosok kérelmökkel elutasittatnak, s az egyházi törvény 247. §-sa alapján s az egyházmegye 29/1895. sz. végzése értelmében, a sarkadkereszturi egyház által 1895 évről a kányépusztai birtokosoktól követelt egyházi pótadó a következő összegekben állapittatik meg:

Békési Mihály állami adója után fizet	43 frt 08 kr	2 frt 69 krt.
Békési István állami adója után fizet	6 frt 44 kr	— frt 40 krt.
Balog Bálintné állami adója után fizet	9 frt 93 kr	- frt 62 krt.
Baracsi Mihály állami adója után fizet	10 frt 42 kr	— frt 65 krt.
Debreczeni István állami adója után fizet	19 frt 14 kr	1 frt 19 ½ krt.
Gergely János állami adója után fizet	12 frt 34 kr	— frt 77 krt
Gergely Lajos állami adója után fizet	8 frt 24 kr	— frt 51 ½ krt.
Komáromi János állami adója után fizet	16 frt 49 kr	1 frt 03 krt.
Komáromi István állami adója után fizet	12 frt 88 kr	— frt 80 ½ krt.
Komáromi Ferencz állami adója után fizet	12 frt 87 kr	— frt 80 krt.
Kárnyászki Gábor állami adója után fizet	6 frt 54 kr	— frt 40 ½ krt.

K. Kovács János állami adója után fizet	11 frt 81 kr	— frt 73½ krt.
Kárnyászki Ferencz állami adója után fizet	10 frt 85 kr	— frt 67½ krt.
Kovács Sándor állami adója után fizet	8 frt 07 kr	— frt 50½ krt.
P. Nagy Mihály állami adója után fizet	7 frt 65 kr	— frt 47½ krt.
Óré István állami adója után fizet	19 frt 63 kr	1 frt 22½ krt.
Szabó Sándor állami adója után fizet	8 frt 43 kr	— frt 52½ krt.
Szathmári Ferencz állami adója után fizet	6 frt 91 kr	— frt 43 krt.
Szathmári István állami adója után fizet	19 frt 35 kr	1 frt 20½ krt.
Szabó Ferenczné állami adója után fizet	20 frt 73 kr	1 frt 29½ krt.
V. Szabó Mihály állami adója után fizet	6 frt 13 kr	— frt 38 krt.
E. Szabó Ferencz állami adója után fizet	8 frt 07 kr	— frt 50 krt.
K. Tobai János állami adója után fizet	8 frt 93 kr	— frt 55½ krt.
Tóth Sándor állami adója után fizet	20 frt 59 kr	1 frt 28½ krt.
Összesen	315 frt 50 kr.	19 frt 67 krt.

Ezenkivül ifjú Békési Mihály 1896-ik évről 15 liter búza, 15 liter árpa és 50 kr egyházi adó fizetésében marasztaltatik el.

Ezen itélet az egyházi törvény 251. §-sa szerint jogerős és nem felebbezhető.

Indokok:

A s. keresztúri egyház a 29/1895. sz. egyházmegyei végzés által jogositva volt minden állami adóforint után 2[illegible] kr egyházi adót vetni ki az egyháztagokra; mint felekezeti népiskolát fentartó testület pedig az egyházi törvény 247. §-sa alapján a S.-Keresztúrhoz tartozó kányé pusztai ev. ref. vallásu birtokosoktól az e czimen reájok eső e. adónak 25%-át, — ifjú Rékési Mihálytól pedig, ki a panaszosok beismerése szerint is lakott bizonyos ideig Kányé pusztán, a hivatolt 247. §. alapján a reá eső egyházi adónak felét — követelhette. E követelések jogosultságát nem szüntetheti meg sem a s.-keresztúri

egyház pénzbeszedőjének eshetőleges felületes eljárása; sem az a körülmény, hogy a földek után a s.-keresztúri egyház által külön népnevelési adó más években nem vettetett ki az egyháztagokra; sem az, hogy a kimutatott összeg „népnevelési adó czimen“ tétetett követelésbe, — bárha az igy befolyt pótadó segélyével iskolafentartási kiadásait fedezte, — mert maga a törvény sem jogosit ily megkülönböztetésekre; sem a s.-keresztúri egyház előljáróinak a hivatolt törvény és egyházmegyei végzés alkalmazásában elkövetett tévedése.

Végre ép a 29/1895. sz. egyházmegyei végzésnek a 247. §. alapján történt hibás alkalmazása tette szükségessé, hogy a kányé pusztai birtokosok terhére és a s.-keresztúri egyház javára — az 1895-ik évre eső egyházi pótadó összege birósági itélettel állapittassék meg.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett N.-Szalontán 1899. évi szeptember hó 27. napján a nagyszalontai ev. ref. egyházmegye

közigazgatási birósági üléséből.

Jelen voltak: Széll Kálmán esperes és Tisza István gróf tanácsbiró elnöklete alatt: Balog Ambrus, Dr. Márk Ferencz, Nagy Imre, Böszörményi Lajos, Sipos Imre, Hajdu Elek lelkészi, — Dr. Balogh Elek, Hadházy Kálmán és gr. Tisza Kalmán világi tanácsbirák, Kozma Zsigmond lelkészi, Sütő Antal világi aljegyzők, Kolumbán Áron kötegyáni lelkész, B. Felföldi Imre és ifj G. Bujdosó József a kötegyáni presbytérium képviselői.

84. Kolumbán Áron kötegyáni lelkész felebbezése a kötegyáni presbyterium azon határozata ellen, melyben az egyházi alkalmazottak gabona illetményét, — egy köblöt 120 literre számitva, — kiszolgáltatandónak határozta.

Széll Kálmán esperes elnök felhivására Hadházy Kálmán tanácsbiró, — ki az ügy előadásával megbizatott, — a kötegyáni presbytérium 1899. évi február hó 28-án hozott határozatát s az ellen Kolumbán Áron lelkész által beadott felebbezést a következőkben ösmerteti:

A presbiterium emlitett határozatában kimondotta, hogy ezentul a lelkész, a tanitók, a gondnok, egyházfi és harangozó természetben való gabona fizetéseit — 120 litert számitva egy köbölbe — szolgáltatja ki.

Lelkész felebbezése mellett, hiteles másolatban becsatolja a lelkész, fi- és leány-tanitó dijlevelét, melyet 1863. junius 21-én a községi előljáróság és presbyterium több tagja irt alá, a mely egyházi és községi pecséttel ellátva van, s felemliti, hogy ugy az ő, valamint az egyház többi hivatalnokai és alkalmazottai gabona illetménye az egyház régi vékájával, mely 1886. évben több presbyter által megméretett és 32 ½ literesnek találtatott, szolgáltatandó ki.

Kimutatja a lelkész felebbezése mellé becsatolt, az 1886. és 1898. évi gondnoki számadásokból, hogy az egyházi hivatalnokok és alkalmazottak gabona illetményei az egyház régi vékájával adattak ki.

Végül ösmerteti a presbytérium 1891. évi julius 19-én hozott határozatát, a melyben egy uj, harmadik tanitóság dijlevelét állapitja meg s abban is a 10 köböl 13 hektoliterrel egyenlőnek lett felvéve

Kolumbán Áron lelkész, ugy a presbyterium küldöttei B. Felföldi

Imre és ifj. G. Bujdosó József éltek ezután szólási jogukkal s mig lelkész, felebbezése értelmében kérte a presbyteriumi határozat megsemmisitését, utóbbiak a felebbezés elutasitását, a presbyteriumi határozat jóváhagyását kérték, annak daczára, hogy beismerték, hogy az egyházi hivatalnokok és alkalmazottak gabona illetményei eddig mindig az egyház régi vékájának megfelelő, köblönként 130 liter egyenértékkel lettek kiszolgáltatva.

Egyházmegyénk közigazgatási bírósága ezen ügyben zárt ülésben egyhangulag a következőleg

itélt:

Egyházmegyénk közigazgatási bírósága a kötegyáni presbyterium 1899. évi február hó 28-án tartott gyűléséből 16. sz. a. hozott azon határozatot, melyben kimondotta, hogy az eddigi gyakorlattól eltérőleg, az egyház régi vékájával számitott köböl helyett a lelkész, tanitók, gondnok, egyházfi és harangozó terménybeli járandóságát, egy köblöt 120·literbe számitva adja ki, — hatásköri illetőségét az egyházi törvény 300. § 6. pontja alapján megállapitván, megsemmisiti s utasitja a kötegyáni presbyteriumot, hogy az egyházi tisztviselők természetbeni járandóságát — egy köbölbe 130 litert számitva, szolgáltassa ki.

Indokok:

Kolumbán Áron lelkész felebbezése mellett beterjesztette az általa s tiszttársai által sérelmezett fenti határozatot; beterjesztette a kötegyáni községi előljárók és presbyterek által 1863 junius hó 21-én aláirott lelkészi, fitanitói s leánytanitói dijleveleket hiteles másolatban; beterjesztette az 1886. évi gondnoki számadást eredeti alakban az akkori lelkész által irva és aláirva; beterjesztette az 1898. évi gondnoki számadást lelkész és 2 presbyter által aláirva; végül beterjesztette az 1891. évi julius hó 19-én tartott presbyteri gyűlés 18. sz. határozatát, melyben a presbyterium a harmadik tanitóságot szervezte, s a tanitói fizetést megállapitotta.

Ugy az 1863 évi lelkészi, fi- és leánytanitói dijlevelekben, mint az 1891. évben szervezett harmadik tanitóság dijlevelében kifejezetten az egyház régi vékája van, mint mérőedény megemlitve.

Az 1886. és 1898. évi gondnoki számadások kiadási tételei szerint a lelkész 55 köböl tiszta buzája helyett 71·50 hectoliter buza adatott ki (7150 liter buza 130 literrel számitott 55 köböl buzával egyenlő) és ugyan-

ezen számitás alkalmaztatott a tanitók, egyházgondnok, egyházfi és harangozó terménybeli illetményük kiszolgáltatásánál.

A kötegyáni presbyterium a 16/899. számu határozatban lelkész felvilágositása ellenére s minden egyéb indokolás nélkül azon indokból mondta ki, hogy az egyházi tisztviselők terménybeli járandóságai egy köblöt 120 literre számitva szolgáltatnak ki, mert egy köböl körülbelől 120 liternek felel meg.

Eltekintve attól, hogy a köböl 123 liter s pár deciliternek felel meg, a felebbezésnek helyt kellett adni s a presbyteriumi határozatot megkellett semmisiteni, mert az 1863. évtől kezdődőleg 36 éves gyakorlattal van igazolva, hogy az egyházi tisztviselők az egyház régi vékájával követelhették terménybeli járandóságukat s az 1886. és 1898. évi gondnoki számadásokkal van igazolva, hogy a lelkész az őt illető 55 köböl buzát, mint 7150 liter buzát kapta meg s ugyanezen mérték szerint kapták meg az egyház szolgálatában lévő többi tisztviselők és szolgák.

Felebbező lelkész hivatkozik, de nem csatolja az 1885. évben keletkezett presbyteriumi határozatot, a melyben a köböl gabona 130 literre átváltoztatott volna azután, mikor az egyház vékája előbb a presbyterek jelenlétében megméretett s a véka 32 ½ literesnek találtatott.

Lelkész előterjesztésének ezen részét is igazoltnak kellett azonban elfogadni, mert az 1886. és 1898. évekről beterjesztett gondnoki számadások szerint minden köböl gabona helyett 130 liter adatott ki s a presbyterium egyetlen tagja sem tagadta, sőt a jegyzőkönyvi kivonat szerint beismerte, hogy a köböl mindenkor 130 literrel számittatott.

Az egyházmegyének a törvény alapján őrködni kell az egyházi tisztviselők javadalmának csorbitatlan fentartása felett, ebből folyólag a sérelmesnek igazolt presbyteriumi határozatot megsemmisiteni kellett.

Ezen itélet a felek jelenlétében nyilvános ülésben elnök által kihirdettetvén, a kötegyáni presbyterium egyik képviselője ifj G. Bujdosó József felebbezést jelentett be.

85. Tárgyaltatott Asztalos Ferencz berek-böszörményi leánytanitó fegyelmi ügye.

Tárgyalás előtt Széll Kálmán esperes-elnök kijelenti, hogy Nagy

Imre és Hadházy Kálmán tanácsbirák, mint a kik a vizsgálatot tartották, ezen ügy elbirálásában részt nem vehetnek; az iratokból igazolja, hogy e birósági ülésre Horváth János, Szathmáry Mihály, Nagy József panaszosokat, társaikkal együtt, valamint Asztalos Ferencz bevádolt tanitót meghivta s azok e tárgyalásra megjelentek.

Ezek előre bocsátása után felhivja Balog Ambrust, mint az ügy előadásával általa megbizott tanácsbirót, hogy azt terjessze a biróság elé; ki is az ügy állását a következőkben adja elő.

Horváth János és 5 társa, az esperesi hivatalhoz 1899 május 29-én beadott panaszlevelükben azzal vádolják Asztalos Ferencz tanitót, hogy tanitványai ellen olyan büntetéseket alkalmaz, melyek meg nem engedhetők. Nevezetesen:

Kasoly Sándor leány gyermekét összerugdosta;

Szűcs József gyermekét ugy összeverte, hogy az a miatt álmából felriadoz;

Horváth János gyermekének körmére ugy rávert, hogy a körme levált;

Faragó István gyermekét pálczával agyba-főbe verte;

Nagy Székely Lajos Vilma nevű leányának a tenyerébe olyat ütött, hogy a tenyere kihasadt;

Puskár Balázsnak és Oláh Sándornak gyermekeit ugy összeverte, hogy a szülék orvos által vizsgáltatták meg. (Mellékelve van 2 darab orvosi bizonyitvány.)

A gyermekek kinzásának azt a nemét találta ki, hogy, ha a gyermekek leczkéiket jól nem tudják, féllábra állitja őket s felhuzott féllábukat félkezükhöz kötteti hárssal.

Egyházmegyénk esperese ezen vádakat megvizsgálás és intézkedés végett az egyházlátogató küldöttséghez tette át.

E küldöttséghez 18 presbyter aláirásával egy ujabb kérvény is adatott be. Ismerteti e kérvényt. Kiemeli abból különösen azon panaszt, hogy Asztalos Ferencz a leányok arczát büntetésből bekrétázza, ugy bocsátja őket haza s ha letörlik, pálczával irgalmatlanul megbünteti őket.

Az egyházlátogató küldöttség kihallgatván ugy panaszosokat, mint Asztalos Ferencz tanitót, megpróbálta az ügyet békésen intézni el; ez azonban nem sikerült, mivel Asztalos Ferencz, a helyett, hogy csilapitani igyekezett volna, gunyos megjegyzéseivel, sértegetéseivel még inkább maga ellen ingerelte panaszosokat.

1899 julius 1-én Nagy József és Szathmáry Mihály presbyterek 20 aláirással ujabb panaszlevelet nyujtottak be az esperesi hivatalhoz, kérve Asztalos Ferencz elmozditását Ismerteti e panaszlevelet, melyben a legsulyosabb vád az, hogy Agod Ágnes 15 éves leányt 1897 január 31-ikén, felső szoknyáit levettetve vele, 6 pálczaütéssel büntette meg.

Esperes e panaszkérvényeket, nyilatkozat tétel végett Asztalos Ferencz panaszlottnak kiadta, ki az ellene felhozott vádak nagyobb részét merő rágalomnak nyilatkoztatja ki; azt azonban elismeri, hogy

Székely Lajos, Puskár Balázs és Oláh Sándor leányát pálczával megbüntette, a gyermekek lábának kezökhöz való felkötését büntetésképen alkalmazta s megszégyenitésül, de csak egy izben, egy gyermeket orrán krétaporral megfehéritve bocsátott haza.

Az egyházmegyei elnökség, az egyházmegyei ügyész véleménye alapján, Asztalos Ferencz ellen a vizsgálatot elrendelte s annak foganatositásával Nagy Imre lelkészi s Hadházy Kálmán világi tanácsbirákat bizta meg.

A vizsgálat 1999 augusztus 15-ikén megtartatott s az arról felvett jegyzökönyv beterjesztetett.

Miután előadó a vizsgálati jegyzőkönyv adatait részletesen megismertette: esperes ugy panaszosokat, mint panaszlottat nyilatkozattételre hivja fel.

Szathmáry Mihály és Nagy József panaszosok kinyilatkoztatják, hogy vádjaikat fentartják ugy ők mint társaik.

Asztalos Ferencz, hivatkozva arra, hogy mentő tanuit, a nagy dologidő miatt, elő nem állithatta, ujabb vizsgálatot kér.

Végül esperes jelenti ki, hogy Asztalos Ferenczet, a gyermekekkel való szigoru bánásmódjáért, már *két* izben volt kénytelen elnöki megintésben részesiteni.

A felek eltávozása s az előadó javaslatának meghallgatása után, a biróság, zárt ülésben, *egy* szótöbbséggel a következő itéletet hozta.

Itélet:

Asztalos Ferencz, az „Egyházi törvények“ 303. §-ának b) pontja értelmében, *feddésre* s a vizsgálati költségek — 22 frt — megtéritésére itéltetik.

Indokok:

A vizsgálat során panaszosok sulyosabb természetű vádjaikat beigazolni nem tudták ugyan, de az kétségtelenül megállapitható volt, részint panaszlott tanitó beismerése, részint a becsatolt orvosi bizonyitványok, részint a kihallgatott 12 leánygyermek egyértelmű vallomása alapján, hogy panaszlott tanitó a vezetésére bizott leánynövendékeket pálczázza, csekély hibáért azon, leánygyermekeket különösen megszégyenitő büntetéssel sujtja, hogy lábukat kezükhöz felkötve, őket féllábra állitja, arczukat bekrétázza s teszi ezt daczára annak, hogy tulszigoru bánásmódjáért esperes által, a szülők panaszára, már *két* izben elnökileg megintetett s humanus bánásmódra utasittatott. Miért is őt, az általa kért pótvizsgálat mellőzésével, a fegyelmi büntetések II-ik fokozata szerint feddésre itélni s az okozott vizsgálati költségek megfizetésében elmarasztalni kellett.

Ezen itélet, nyilt űlésben, Asztalos Ferencz vádlott és Horváth János, Szathmáry Mihály, Nagy József és társai panaszosok jelenlétében Széll Kálmán esperes egyházi elnök által kihirdettetett, azon figyelmeztetéssel, hogy az ellen ugy panaszlottnak, mint panaszosoknak felebbezni jogukban áll.

Panaszosok bejelentik, hogy az itéletben meg nem nyugosznak, az ellen az egyházkerületi bírósághoz felebbeznek.

86. Széll Kálmán elnök felhivja bíróságunkat, hogy az egyházi törvények 283. §-sa értelmében az időszaki tanács tagjait válaszsza meg, mert az 1898 augusztus 31-én történt választás hatálya egy év elteltével lejárt.

Bíróságunk a rendes elnökségen kivül az időszaki tanácsba megválasztja rendes tagokul: Balog Ambrus, Dr Balogh Elek, Benedek László, póttagokul: Böszörményi Lajos, Nagy Imre, gróf Tisza István tanácsbirákat.

A 68, 69 számokat hitelesitette maga a közgyűlés.

A 45 - 61, 66, 67, 70 - 83, 85, 86 számokat 1899 október 2-án, a 62—65, 84 számokat október 8-án hitelesitették Széll Kálmán esperes, Dr. Balogh Elek és Böszörményi Lajos egyházmegyei tanácsbirák.

A 45, 46, 47, 48, 49, 55, 56, 59, 61, 70, 82, 83, 86 számokat jegyezte: Nagy Imre lelkészi főjegyző.

Az 50, 52, 53, 54, 57, 58, 60, 66, 67, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 85 számokat jegyezte: Kozma Zsigmond lelkészi aljegyző.

A 62, 63, 64, 65, 84 számokat jegyezte: Hadházy Kálmán világi főjegyző.

Az 51, 79, 80, 81 számokat jegyezte: Sütő Antal világi aljegyző.

A 68 számot jegyezte: Bagdi János számvevőszéki jegyző.

A 69 számot jegyezte: Szabó István tanügyi bizottsági jegyző.

Mindezen számoknak (a 85 kivételével) az illető jegyzők előadói is voltak.

Tárgymutató.

Imádság és a gyűlés megnyitása után:

45 Gyűlési képviselők igazolása. N. I.
46. Jelentés a meg nem jelent tagokról. N. I.
47. Tanácskozás sorrendjének megállapitása. N. I.
48. Esperesi jelentés a törvényszerű egyházlátogatásról. N. I.
49. „ „ az elnökileg elintézett ügyekről. N. I.
50. „ „ a scontro ügyekről. K. Zs.
51. „ számadás az általa továbbitott pénzekről. S. A.
52. A n.-váradi internatus ig. bizottságának jelentése. K. Zs.
53. A n.-váradi internátus költségelőirányzata. K. Zs.
54. A n.-váradi internátus tovább fejlesztésére vonatkozó inditvány. K. Zs.
55. Esperesi jelentés az egyházi adózás viszonyait feltüntető ujabb „Jelentő-ivekről.“ N. I.
56. Vélemény az egyházmegyéknek adott rendes államsegély felhasználásáról. N. I.
57. A gyantai iskolák államositása K. Zs.
58. A szentleányfalvai iskola államositása. K. Zs.
59. Az okányi iskolák községivé átalakitása. N. I.
60. Remetei egyház pótadója. K. Zs.
61. Sarkadkereszturi egyház pótadója. N. I.
62. Tenkei egyház pótadója. H. K.
63. Berekböszörményi tandijj-váltság. H. K.
64. M.-homorogi lelkész és gondnok engedélyt kér, hogy az egyház 2800 frtos templomépitési váltó adósságát az egyház ingatlanára betábláztathassa. H. K.
65. Fenesi leánytanitó módositott dijjlevele. H. K.
66. Radna-lippai egyház kéri, hogy a milléniumi alapból temetői őrház épitésére 300 frt kölcsönt vehessen. K. Zs.
67. Sonkolyosi lelkész, lakásán kut épités elrendeltetését kéri. K. Zs.
68. Számvevőszék jelentése. B. J.
69. Tanügyi bizottság jelentése. Sz. I.

70. Hadházy Kálmán egyházmegyei ügyész lemondása. N. I.
71. Remetei egyház közalapi segélykérvénye. K. Zs.
72 Tamásdai „ „ „ K. Zs.
73. Tárkányi „ „ „ K. Zs.
74. Hajdu Elek és Diószegi Mihály segélyegyleti kérvénye. K. Zs.
75. Tamásdai egyház segélyegyleti kérvénye. K. Zs.
76. Kócsa Károly „ „ K. Zs.
77. Gaál György „ „ K. Zs.
78. Gaál György államsegély kérvénye. K. Zs.
79. Jelentés a tanitói segélyegyletről. S. A.
80. Kolunbán Sándor kötegyáni és Lehóczky József n.-szalontai tanitók végmerősitést kérnek. S. A.
81. Mezey Sándor és Kenéz Sándor debreczeni főgymn. tanulók az egyházmegye alapitványára felvétetésüket kérik. S. A.
82. Jegyzőkönyv hitelesitésére bizottság. N. I.

Birósági ügyek.

83. Sarkadkereszturi egyházi adó ügy. N. I.
84. Kötegyáni lelkész felebbezése a 44/1899. sz. egyházmegyei végzés alapján. H. K.
85. Asztalos Ferencz b.-böszörményi tanitó fegyelmi ügye. K. Zs.
86. Időszaki tanács megalakitása. N. I.

Táblás kimutatás az egyházi adózásról

az ujabban kiállitott „Jelentő“-iv adatai alapján a nagy-szalontai ev. ref. egyházmegyéből.

Az egyház neve		Az egyház tagok összes száma	Egyházi adót fizetők összes száma	Mennyi volt az egyházközségi tagok összes egyenes állami adója 1897-ben?		Hányan voltak 1897-ben kiknek egyenes állami adójuk 1 frtnál kevesebb volt?	Mennyi volt ezeknek összes állami egyenes adója 1897-ben?		A 10 frtnál kevesebb állami adót fizetőkre összesen mennyi egyházi adó volt kivetve 1897-ben?		A 10 frtnál kevesebb állami adó fizetők állami adójuknak hány %-át fizették egyházi adó képen?	A 10 frtnál kisebb állami adót fizetőknél mennyi volt egyenként				Hányan voltak összesen 1897-ben, a kik 0 állami adót fizetnek?	A 0 állami adót fizetőkre összesen mennyi egyházi adó vagy általában egyházi teher volt kiróva?		A 0 állami adót fizetőknél mennyi volt egyénenként				Mennyi volt 1897-ben az egyháznak évi rendes kiadása:						Ebből mennyi volt kiróva az egyháztagokra egyházi adóképen?		Az összes egyháztagok együtteséen állami adójuknak hány %-át fizették egyházi adóképen?	A felekezeti iskolába járó gyermekek után mennyi tandij rovatott ki 1897-ben?				Észrevételek
												egyházi adó							egyházi adó																1 gyermek után		2 v. több gyermek után?		
anyaegyház	leányegyház			frt	kr.		frt	kr.	frt	kr.		a legkisebb?		a legnagyobb?			frt	kr.	legkisebb?		legnagyobb?		egyház fentartásra?		iskola fentartásra?		a két czimen összesen?		frt	kr.			frt	kr.	frt	kr.	
Ágya		1730	490	4371	19	212	1310	50	838	71	63·95	1	60	6	30	84	135	70	1	30	2	60	2103	22	1175	—	3278	22	2216	55	50·60	—	—	—	—	ingyen iskoláztatás lévén, tandij nincs.
Ant		1173	306	2330	74	170	872	54	590	58	67·68	1	42	11	80	48	143	45	1	17	6	05	758	02	520	81	1278	83	929	—	39·45	1	85	—	—	
Arad		3270	884	15350	27	111	596	83	201	60	33·77	1	—	5	—	563	898	70	1	—	3	50	2488	26	—	—	2488	26	1956	60	2·62	—	—	—	—	iskola községi.
Árpád		1464	355	1741	74	216	1039	96	731	21	70·31	—	72	9	60	99	229	34	—	72	7	15	895	88	626	82	1522	70	1147	87	65·90	1	85	—	—	
Bajj		1078	245	1519	62	112	701	27	406	98	58·03	1	84	3	87	86	211	40	1	53	3	77	869	15	547	36	1416	51	763	33	50·23	—	—	—	—	ingyen iskoláztatás lévén, tandij nincs.
Belényes		633	165	1262	40	102	523	28	216	—	41·27	—	60	6	—	33	50	—	—	50	4	30	909	90	201	77	1111	67	1079	20	85·48	1	—	2	—	
Belényes-Ujlak		869	175	992	22	162	861	56	615	75	71·46	—	87	7	92	1	1	73	1	73	1	73	681	88	285	84	967	72	713	43	71·90	—	—	—	—	ingyen iskoláztatás lévén, tandij nincs.
Bél-Zerind		399	103	784	04	53	255	09	115	91	45·43	1	06	5	90	18	22	68	1	06	1	41	300	05	80	23	380	28	370	64	47·26	—	—	—	—	„ „ „ „ „
Berek-Böszörmény		3145	711	6742	51	234	1707	41	736	80	43·15	1	35	9	74	157	343	45	—	75	3	70	864	—	1312	—	2176	—	2176	—	32·27	3	37	—	—	
Bihar-Zsadány		1837	471	5528	02	247	1368	33	647	93	47·35	1	17	5	54	—	—	—	—	—	1341	29	669	60	2010	89	1411	27	25·52	1	75	—	—			
Boros-Sebes		324	134	657	67	63	338	58	235	80	69·64	2	—	7	10	51	84	10	1	—	4	40	823	10	507	14	1330	24	484	40	73·65	—	—	—	—	ingyen iskoláztatás lévén, tandij nincs.
Csermő		526	114	930	70	66	306	86	255	70	83·32	1	60	8	—	34	106	30	1	60	7	40	397	12	142	70	539	82	442	40	47·53	2	40	—	—	
Erdő-Gyarak		1191	285	1344	16	132	452	47	671	16	148·32	1	20	10	80	83	318	41	1	—	4	85	964	37	511	37	1475	74	1627	88	121·10	4	—	7	—	
Erdőhegy		1736	393	4469	25	142	852	56	588	35	69·00	1	25	6	85	92	195	01	1	25	3	55	623	47	1245	—	1868	47	1868	47	41·80	—	32	—	—	
Fekete-Gyarmat		1557	344	3368	60	223	1112	94	847	53	76·15	—	34	7	50	54	116	56	—	87	4	54	1241	29	915	20	2156	49	1946	49	57·78	1	35	—	—	
Fekete-Tót		240	47	340	55	30	142	80	90	35	63·27	1	15	4	10	10	23	15	1	15	2	90	361	54	—	—	361	54	136	65	40·12	—	—	—	—	iskola állami.
Fenes		1245	328	1339	90	175	962	90	622	87	64·68	—	96	7	93	63	206	54	—	96	4	97	558	11	497	13	1055	24	1055	24	78·75	2	26	—	—	
Geszt		1554	319	7258	73	149	882	55	546	65	61·94	—	60	8	25	46	95	20	—	60	5	40	999	01	879	32	1878	33	1489	09	20·51	2	15	4	30	
Gyanta		1640	384	2987	91	208	1140	52	824	34	72·27	1	26	7	50	47	128	79	1	26	7	20	931	90	925	89	1857	79	1153	80	38·61	2	—	4	—	
	Kisháza	137	30	226	79	20	116	58	2	—	1·71	—	10	—	10	2	—	20	—	10	—	10	315	61	—	—	315	61	3	30	1·45	—	—	—	—	iskola állami.
	Széplak	103	22	258	72	13	78	91	1	30	1·64	—	10	—	10	5	—	50	—	10	—	10	66	26	—	—	66	26	2	20	0·85	—	—	—	—	„ „
Kis-Pereg		1628	517	5899	33	218	911	67	616	89	67·66	—	13	21	88	75	102	44	—	13	4	—	1334	87	1379	71	2714	58	2060	25	34·92	1	50	—	—	
	Német-Pereg	276	52	1456	02	13	58	54	65	10	111·20	2	—	10	10	1	4	—	4	—	4	—	78	06	563	63	641	69	550	19	37·78	3	—	—	—	
Komádi		4796	1377	24247	67	641	3396	67	1341	54	39·49	—	50	9	06	290	370	94	—	50	5	60	2348	59	3502	12	5850	71	4286	47	17·67	2	—	—	—	
Körösszeg-Apáti		922	175	1147	44	106	487	87	584	37	119·77	1	40	10	24	34	159	85	1	40	8	78	506	—	401	20	907	20	1053	65	91·81	2	—	—	—	
Kötegyán		2617	554	5219	65	244	1373	49	867	98	63·19	1	20	10	98	154	373	51	—	85	8	10	1609	60	1380	31	2989	91	2808	70	53·81	2	10	—	—	
Magyar-Homorog		908	253	1571	92	177	732	12	512	40	69·98	—	14	6	48	29	102	06	1	84	5	03	560	31	165	11	725	42	673	24	41·52	1	35	—	—	
Ménes-Gyorok		245	103	590	24	46	259	08	158	59	61·13	—	17	5	87	32	48	60	—	40	5	10	782	44	55	30	837	74	372	70	63·14	—	—	—	—	ingyen iskoláztatás lévén, tandij nincs.
Mező-Gyán		1749	458	3466	—	232	1125	51	841	15	74·73	1	60	8	40	124	212	33	—	61	5	39	1002	27	604	20	1606	47	1657	68	47·82	2	10	—	—	
Mező-Sass		1537	408	5869	61	183	1033	11	443	94	42·97	—	95	7	04	34	41	08	—	85	4	31	1038	13	842	62	1880	75	1609	95	27·42	1	68	—	—	
Nagy-Harsány		1248	371	3223	84	145	653	46	449	15	68·73	1	30	8	01	111	310	08	1	30	6	14	903	53	437	42	1340	95	1165	17	36·14	1	92	—	—	
Nagy-Szalonta		11591	2786	30250	78	1284	6264	80	3427	05	54·70	—	60	4	25	571	571	90	—	50	3	10	4242	62	8709	36	12951	98	11317	75	36·21	—	—	—	—	ingyen iskoláztatás lévén, tandij nincs.
Nagy-Zerind		2151	496	4967	72	251	1403	26	894	89	63·77	1	84	7	30	123	238	81	—	92	4	54	1321	80	1213	90	2535	70	1925	49	38·76	1	15	—	—	
Okány		2977	460	6238	81	350	1652	39	1577	78	95·48	—	32	10	85	60	260	25	3	80	6	45	1456	10	1813	64	3269	74	3129	27	50·15	1	85	3	70	
Pankota		410	102	1242	94	58	290	61	237	60	81·75	3	10	9	20	11	34	60	1	60	5	10	781	—	179	—	960	—	558	90	44·96	1	—	—	—	
Radna-Lippa		218	87	524	76	23	122	11	76	20	62·40	1	20	5	50	43	92	90	1	10	5	50	648	50	—	—	648	50	323	50	61·64	—	—	—	—	iskola állami.
Remete		710	117	838	—	104	638	—	160	68	25·18	—	45	1	71	—	—	—	—	—	—	—	698	86	—	—	698	86	189	75	22·64	—	—	—	—	„ „
Sarkad		7887	2037	14136	60	994	5370	07	2204	08	41·23	—	75	5	30	590	1176	40	1	—	4	10	4409	52	5369	—	9778	52	5687	55	40·23	1	—	—	—	
Sarkad-Keresztúr		1010	202	1956	59	98	609	89	334	40	54·82	1	50	6	80	54	141	35	1	50	6	80	757	30	462	41	1219	71	907	31	46·37	1	85	3	70	
Sonkolyos		341	84	469	—	55	167	24	193	94	115·96	1	60	3	99	21	77	01	1	60	3	89	199	11	—	—	199	11	303	—	64·60	—	—	—	—	iskola állami.
	Jánosfalva	286	56	283	—	43	169	22	26	65	15·74	—	25	—	70	10	4	50	—	25	—	60	177	06	—	—	177	06	33	25	11·74	—	—	—	—	„ „
Szakál		174	39	311	64	21	111	40	76	59	68·75	1	84	6	19	7	29	83	3	19	5	59	310	82	122	82	433	64	175	09	56·18	1	70	2	40	
Szemlak		530	113	2307	92	59	348	43	271	99	78·05	4	61	4	61	—	—	—	—	—	—	—	1162	34	339	02	1501	36	520	93	22·57	—	—	—	—	ingyen iskoláztatás lévén, tandij nincs.
Szt.-Leányfalva		724	251	1495	44	58	228	95	238	12	104·00	1	22	7	92	58	160	24	—	49	7	34	733	35	364	82	1098	17	798	61	53·40	1	62	—	—	
Tamásda		579	165	1257	21	72	395	81	374	60	94·64	2	08	12	03	54	191	49	1	38	10	93	581	75	288	73	870	48	792	84	63·06	1	40	—	—	
Tárkány		1224	290	1975	—	154	1005	11	683	36	67·98	1	37	9	78	68	216	20	1	10	4	24	1023	90	637	—	1660	90	1392	90	70·26	1	40	—	—	
	Nyégerfalva	213	38	370	—	26	162	11	101	12	62·37	—	80	7	62	10	9	70	—	70	3	58	130	—	169	36	299	36	185	06	50·01	2	02	—	—	
Tenke		2087	570	3191	44	368	1342	80	1290	84	96·13	1	60	9	10	93	119	85	—	85	4	19	1618	80	969	26	2588	06	2151	61	67·41	1	45	—	—	
Ugra		1850	440	2882	50	226	1233	54	1122	74	90·91	2	14	10	29	88	256	64	1	44	6	16	1263	65	938	25	2201	90	1907	05	66·15	2	15	—	—	
Vadász		1450	321	2857	86	200	1022	58	446	47	43·66	1	66	4	67	75	206	78	1	30	3	67	854	—	750	—	1604	—	1405	—	49·16	—	—	—	—	ingyen iskoláztatás lévén, tandij nincs.
Összesen		78189	19221	194054	66	9285	48194	28	29407	53	—	60	51	365	77	4396	8824	55	54	25	221	85	51027	71	42701	37	93729	08	72926	67	—	60	54	27	10	